

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

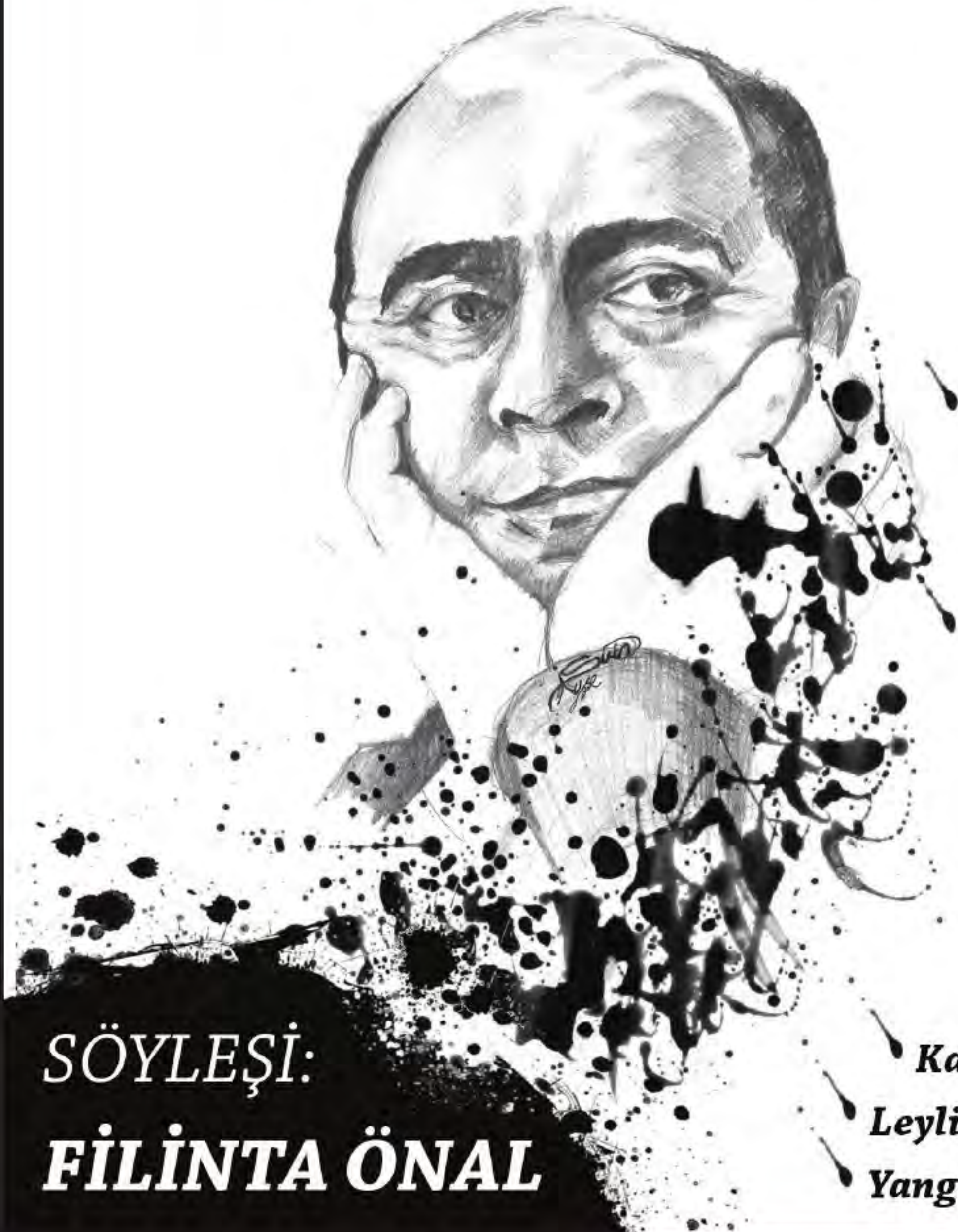
- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Sayı 10
Mayıs 2015
Fiyat: 2 TL

meçhul

Aylık Fikir - Sanat Fanzini

AHMED ARİF

SÖYLEŞİ:
FİLİNTA ÖNAL

Kan Gülleri
Leylim Leylim
Yangın Mavisi

meçhul

3

Kan Gülleri

Mehmet Emin Katırcı

6

Leylim Leylim

Aysu Ceren Özaydın

8

Yangın Mavisi

Esin Esmâ Paksoy

10

Filinta Önal Söyleşisi

Mehmet Emin Katırcı

14

yağmura güzelleme

Murat Kılıçaslan

Söyleşi

Şiir

İÇİNDEKİLER

Yaşam

15

“Umut İnsanda”

Gizem Bulut

17

Sinema

Busem Soydeğer

Fantastik Öykü

18

Peri Kızı Hikayeleri

Zeynep Ulusoy

Gezi

20

Rönesans'ın Başkenti: Floransa

Eren Özkan

Felsefe/Teoloji

22

Elçi - II

Alihan Varkan

Kapak Çizim: Ayşe Şirin

Tasarım: Alihan Varkan

KAN GÜLLERİ

Sevda ve kavga 23 Nisan 1927 tarihinde Diyarbakır'da başladı. 1927 soluksuz okunacak eşsiz bir destanın, benzersiz bir türkünün ilk mısrasının yazıldığı tarihti. Mezopotamya en yiğit evlatlarından birini kucagina almıştı, Sâre ve Arif Hikmet'in oğlu küçük Ahmed ipek sesiyle yırtıyordu sessizliği. Hayatının henüz ilk evrelerinde büyük bir acıyla karşılaşan Ahmed, daha bebekken annesi Sâre'yi kaybetti, artık ona analıkları ve ev halkından kadınlar bakacaktı. Analıklarından büyük bir saygı ve minnetle bahseden Ahmed Arif, sekiz kardeşin en küçüğü olması dolayısıyla büyük bir sevgiye mazhar oluyordu. Memur olan babası ve eğitim hayatı sebebiyle çok farklı yerler gören Ahmed, henüz dört beş yaşlarındayken Şanlıurfa'nın Siverek ilçesiyle tanışır, Urfa onun hayatında doğduğu şehir olan Diyarbakır'dan daha fazla yer edinecektir. İlkokul yılları, sokak kavgaları, sapanla avlanan kuşlar, Urfa tüm bunlara şahit olacaktır. Henüz küçük bir çocukken Kürtçe, Arapça ve Zazaca öğrenen Ahmed, kimi zaman Arap, kimi zaman Zaza, kimi zaman Kürt sanılmıştır. Sanılanın aksine Türk kökenli olan Ahmed Arif, kendisine gelen rivayetlere göre Rumeli'den Kerkük'e göçen bir ailenin mensubudur. Paşa dedelere sahip olan ve soylu bir aileden gelen Ahmed Arif, bir insanın soyuyla övünmesini büyük bir ayıp olarak görmektedir, onun için en büyük övgü kaynağı halkıdır ve bir de sevdiği .

"Ben soyumla değil, ancak halkımla övinebilirim. Halkımdan gayrisini da övgüye layık görmem. Bir de sevgiliyi elbette... İlle de sevgiliyi..."

Ortaokulu Urfa'da okuyan Ahmed bu sırada sık sık kavgalara katılır, haksızlığa uğrayan dostları için çekinmeden vururdu. Adaleti asla elinden bırakmayan ve doğru bildiğinden şaşmayan bu küçük beden yumruğunu dostları için sıkmaktan asla çekinmezdi. Şiir kavgası, yürek kavgası, hak kavgası... Ahmed Arif şiirin Spartaküs'üydü...

"Şunu söyleyeyim. Çocukluğumda öyle sanıyorum ki kendim için hiç kavga etmedim. Ama arkadaşlarım için, mahalle için, okul ya da sınıfım için çok kavga ettim. Bu benim yapımdan geliyor. Yani şimdi biri sana hakaret etse, biz gazinodayız, biz bir kahvedeyiz, parktayız, en çok senin ve senden sonra en yakın arkadaşın alınması lazım değil mi? Ben bugün gelip tanışmış olsam bile seninle, senden önce o herifi parçalarım."

Siverek'te okuduğu ilkokuldan sonra karıştığı kavgalar, çevresindeki arkadaşlar sebebiyle babasının arzusuyla Afyon Lisesi'ne giden Ahmed Arif için şiir tam da burada başlıyordu. Afyon Lisesi ilk şiirin Seçme Şiirler Demeti Dergisi'nde, hem de dedesi yaşındaki büyük şair Neyzen Tevfik'in şiirinin tam yanında yayımlanması anlamına geliyordu. Afyon lisesi Ahmed Arif şiirinin dönüm noktası, ilk filizlendiği yer olacaktı. İdealist edebiyat öğretmenleri, sert ve babacan müdür ve müdür yardımcılar Ahmed Arif tarafından büyük bir muhabbetle anılacaktı. Lise yılları geldiği yöre sebebiyle çok sıkıntılı geçiyor, Diyarbakır ve Urfa ağzıyla konuşan Ahmed sınıftaki gülüşmelerin önüne geçemiyordu. Bir süre sonra bu durumu aşan Ahmed için bir diğer sorun, kimlik sorunu başlıyordu. Ancak o buna cevapların en sertleriyle karşılık verecekti.

"Aklıma gelmişken burada Afyon Lisesi'nde başımdan geçen bir olayı anlatayım. Lisede bir oğlan var. Bulgar göçmeni... Bizim sınıfın en yaşlısı taş fatlasa 20 yaşındadır, bu 30 yaşında... Bir gün sınıfın kapısındaız. Ya yatakhaneye gideceğiz, ya yemekhaneye ineceğiz. Kitaplarımızı, çantalarımızı topluyoruz. Dönüp de bana "Eşek Kurt" demez mi? Ben sobanın yanımdayım. Sobanın pike kapağını kapışım gibi suratına indirdim. Alnının ortasından, göz kapağından yanağına kadar indi kapak. Satır gibi... Ve oğlan düştü oraya. Hemen hastaneye götürdüler. Adı da Bulgar Hasan... Başmuavin Cemal Hoca, Cemal Tunaş beni çağırdı. "Nedir oğlum?" diye sordu. Dedim "Bunun ne haksı var bana hakaret olsun diye böyle şeyler söylüyor."

meçhul :

"Ben," dedim, "ailemle, memleketimle onur duyuyorum."

Asla zalimin yanında olmayan Ahmed Arif halkı konusunda bir jilet kadar kesin ve keskindi. Kendini halkına adanmış olan sanatçı mertliğini bir kez daha gösteriyordu. Ağabey olarak gördüğü kişi zulme karşı başkaldıran bir başka kahramandı.

"Ben şimdi boşuna Spartaküs demiyorum. Spartaküs'ü bir ağabey gibi, benden önceki kuşaktan biri gibi, canım ciğerim gibi seviyorum. Onur duyuyorum onu tanımakla... Onu alıp bugüne getiriyorum."

Lise'nin bitimiyle birlikte Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü'ne giren Ahmed Arif, sanat dünyasına tam anlamıyla adım atmaya üniversite yıllarında başlayacaktı. Yaşar Kemal, Cemal Süreya, Yılmaz Gruda bu yıllarda ve sonrasında dostluk kuracağı ilk isimler olacaktı. Cemal Süreya'ya "Cemo" diyecek kadar samimi olan şair ona karşı büyük bir sevgi besliyor "Ama sen ki benim yarı parçamsın. -Suyun ötesindeki parçamsın!" sözleriyle ona canının yarısını sunuyordu. Edebiyat çevresine iyiden iyiye giren şair Orhan Veli ve Yaşar Kemal ile derin bir dostluğa sahipti. Bir ağabey olarak gördüğü Orhan Veli ve kardeşi kadar yakın olan Yaşar Kemal ile birlikte sık sık Abidin Dino'ların evine giderler ve şiir sohbetleri yaparlardı. Yaşar Kemal ve Ahmed Arif bu evin çocukları gibiydi, Güzin Dino aynı zamanda Ahmed Arif'in Fransızca hocasıydı. Yine böyle bir sohbet meclisinde buluşan sanatçılar Nâzım'dan konuşmaya başlarlar. Nâzım'la ilgili hoş olmayan sözlerin sarf edildiği sohbette bir şey gözden kaçırılmıştır. O mecliste Nâzım'a çılgınca tutkun biri vardır, öyle ki bu genç "Bir Nazım sarhoşuyum. Ezbere canımı verebilirim." diyecek kadar Nâzım'a hayrandır. Doğru bildiğini söylemek için serinden bile vazgeçecek kadar mert olan Ahmed Arif o olayı şöyle anlatmaktadır:

"1950 öncesi yılları... Abidin (Dino) Abilerdeyiz... Bir gün evde yine şiir konuşuyoruz. İçiliyor. Bir tartışma başladı. "Türk şiirinde devrimi biz yaptık," dediler, "Nazım değil. Bir çağ varsa onu biz başlattık." Şimdi hangimiz konuşacağız, bilmiyorum. Yalnız ben

düşünüyorum. Nazım bunların akrabası, bunları yüceltmiş, tercümelerine yardımcı olmuş, yani aralarında bir hukukları var. Biz dışarıdan halk çocuklarıyız. Nazım'la tanışmıyoruz, ne ben, ne Yaşar Kemal... Dedim ki: "Güzin Hoca Hanım'dan özür dilerim, benim hocamdır, ama bu, bir terbiyesizliktir. Kendinizi Nazım'dan daha büyük bir şair, çok daha önemli, edebiyatta fiğir açmış, devrim yapmış adamlar olarak görmeyiz soytarınca bir harekettir. Burada benim ağabeylerimsiniz ama, beni mecbur ettiniz." "İkincisi," diye devam ettim: "Diyelim ki ileri bir toplumdayız, her bakımdan, ekonomik bakımdan, politik bakımdan çok ileri bir topluma ulaştık. Ve o zaman konuşuyoruz. Şimdi değil, o zaman birileri çıkıp Türk şiirini yargılayacaksa ve siz de bu laflarınızla ortaya çıkarsanız, yani Yahya Kemal'e bir şey demezler, ama size hain derler. Ayıptır, hem Nazım'ı tanıyorsunuz, hem arkasından böyle konuşuyorsunuz."

Oktay Rifat, "Nazım'dan başka şiir bilmez misin sen?" dedi. Ben sesimi çıkarmadım artık. Ama Güzin Hanım işaret ediyor "Oku" diye...

Ben de "Hani Kurşun Sıkasan Geçmez Geceden"i okudum. "Bu kimin?" dedi Oktay Rifat. "Bir arkadaşın," dedim. Fakat Oktay Rifat çarpıldı. "Korkunç, korkunç güzel bir şiir," diye söyleniyor. "Ben bu şiirle elli tane şiir yazarım," diye sürdürdü konuşmasını, "Malzemeyi nasıl böyle boyratça harcıyor bu yahu..."

O zaman şu karşılığı verdim: "Sen elli tane yazarsın, sulandırırsın konuyu, şiiri, mısraı... Bu boya ile elli resmi boyarım diyorsun. O zaman bu şiir olmaz. Yani senin yaptığını sanma ki biz bilmiyoruz. Sen Prevert'ten yürütüyorsun, Charles Nodier'den yürütüyorsun, sonra da bir yenilikmiş gibi sunuyorsun bunları..."

Her anlamda keskin ve net olan Ahmed Arif defalarca işkence gördü, polis tarafından sürekli takip edildi, başka karşıt guruplarca hedef alındı. Öyle ki bir köşede onu kısıtıp dövmesinler diye sürekli spor yapıyordu. 1951-52'de iki kez tutuklanan şair bu sebeple yükseköğrenimini tamamlayamadı, işkenceler ve baskılar altında sürekli dik durmaya çalıştı ve bunu en iyi şekilde yerine getirdi. Tarifsiz acılar görmesine rağmen yine de "Acı çekmek de bir yerde seveda gibidir, her kula nasip olmaz..." diyordu. Hapiste tayin niyetine herkesten farklı olarak çeyrek ekmek verilen Ahmed Arif, bu ekmeği bile yiyemeyecek kadar

hasta düşmüştü, sadece su içen ve her mahkeme sabahı türlü çirkinliklerle karşılaşan şair *"Beni her mahkeme sabahı anadan doğma soyar, giysilerimi didik didik ederlerdi."* sözleriyle durumun vahametini ve bir milletin en yiğit evlatlarından birine reva görülenleri bir kez daha gözler önüne seriyordu. Yattığı Sansaryan hapishanesinden sonra yollandığı Harbiye'deki bir hapishane sonradan şiirlerinde yer alacak ilginç bir özelliği taşımaktadır. İçeri girdikten sonra hüccresinin duvarında *"To be or not to be"* ile birlikte aynı anlamı taşıyan on dokuz farklı dilde cümleyle karşılaşmıştır. Şair bu on dokuz satıra yirminci satırı Türkçe olarak eklemek ister. Ve on dokuz satırın altına bir toplama çizgisi çektikten sonra çizginin altına *"Ya herro ya merro"* yazar. On dokuz farklı dili, on dokuz farklı kalbi, işkence görmüş on dokuz bedeni kendi bedeninde toplar ve daha sonra *"To be or not to be"* değil. / *"Cogito ergo sum"* hiç değil.." mısralarını *"Unutamadığım"* şiiriyle tarihe not düşer.

Hapisten çıktıktan sonra kendini toparlayan ve şiire yeniden kendini adayan şair çeşitli dergi ve gazetelerde çalışmaya başlar. 1968 yılında Hasretinden Prangalar Eskittim şiir kitabını çıkaran Ahmed Arif görülmemiş bir ilgiyle karşılaşır. Kitabı dönemi için oldukça yüksek kabul edebilecek yirmi üç baskı yapar. Bu sayıya kitabın korsan baskıları dahil değildir. Kitabın hemen ardından yine aynı adda kendi seslendirdiği şiir kasetini çıkaran şair yirmi binden fazla satan kasetle bütün bir ülkede adını duyurmuştur. Öyle ki sonradan öğrendiğine göre bir öğretmen kitabından beş yüz tane alıp nikâhında, nikâh şekeri yerine dağıtır.

Şiiri kadar benzersiz bir kalbe sahip olan şair edebiyat dünyası tarafından pek seviliyordu. Orhan Veli ile akşamları payton gezileri yapan şair, bu geziler sırasında Orhan Veli'ye şiirler okurdu. Ona hayran olan bir diğer büyük şair Cahit Sıtkı idi, şair onlardan şöyle bahsediyordu:

"Orhan Veli de benim şiirimi bilirdi. Büyük hayranlıkla, büyük saygıyla karşılardı. Cahit Sıtkı da öyle... Hüngür hüngür ağlardı. Kaç kere okutmuştur bana "Otuzüç Kurşun"u, "Karanfil Sokağı"nı... Her

seferinde Cahit abi ağlardı."

Şairin en sevdiği kitap Andre Malraux'un İnsanlığın Hali kitabıdır. Ayrıca Emile Zola, Dostoyevski ve Tolstoy hayranı olan şair Tolstoy'la kaderin bir cilvesi olarak ölümünden sonra ortak bir noktada buluşacaktır. Tiyatroda yakın dostu Yılmaz Gruda'ya hayran olan şair, sinema alanında Hale Soygazi, Şener Şen ve oyunculuktan ziyade yönetmen olarak Yılmaz Güney'i çok beğenmektedir. Müzik alanında Beethoven'ın 9. Senfonisi, Schubert'in Dolaşan Şarkı eserlerini, Türk Halk Müziği'nden Ruhi Su ve hemşehrisi Celal Güzelses'e hayrandır. *"Bizim çocuklar, Filinta'nın yaşındakiler rock müzikle, heavy metal dedikleri bir müzikle uğraşıyorlar. Onlarda da bazı güzellikler sezmiyor değilim."* sözleriyle rock dünyasına da selam etmektedir. Gençliğinde en sevdiği film Gazap Üzümleri, en beğendiği aktrisler kız arkadaşlarına benzediği için Rossana Podesta ve Lizabeth Scott. Bu yıldızların birinin sarışın diğerinin de esmer olması kendisi için de ilginç bir meseledir.

Ayrıca Humpbrey Bogart, Burt Lancaster ve Marlon Brando'yu izlemekten zevk alan şair bütün bir ömrünü kavgası ve sevdası için harcadı. *"Ben büyük değilim. Halkımın sıradan ve gariban bir ozanım. Lütfen bunu belirt. Buna inanıyorum ve onur duyuyorum. Bazı adamlar "Son elli yılın en iyi kitabını ben yazdım." diyorlar. O, kendi iddiası muhteremin... Nazım Hikmet'in memleketinde böyle laflar edilir mi?"* sözleriyle tevazuyu hiç elden bırakmadı. Sevdı, dayak yedi, savaştı, işkencelerden, mapuslardan ve daha nice kalles oyunundan alını ak çıktı. Halkına ve yaşadığı topraklara kocaman bir kalp ve benzersiz şiirler veren şair 2 Haziran 1991'de yaşadığı kalp krizi sonrası hayata veda etti. Geride sadece şu arzusu kalmıştı:

"Ben buralarda, bu hastanelerde, bu topraklarda değil, gene oralarda, Dicle kıyısında bir çadırda ölmek isterim. O kadar güzel ağıt yakar ki o kadınlar... Hiçbir müzik o kadar dokunaklı olamaz..."

Eşsiz şair, yürek işçisi Ahmed Arif'in aziz hatıralarına en derin saygılarımla, rahmet ve minnetle...

LEYLİM LEYLİM

"Ah bir sorsalar da seni anlatsam... ah bu rezil dünya seni tanısa, seni öğrense, seni anlasa..."

Hasretin, dağların ve umudun; isyanın, ezilenin ve başkaldırının; yokluğun şairi. Henüz 30'unda bile olmayan genç bir adam, aşık bir adam. Sevdığı kadına dost, yoldaş, can, kardeş. Her mektupta ayrı bir hitapla merhaba: "Leylâ, Zalim Leylâ!, Leylim, Leylâ canım Leylam-Leylam, Kardeş Çocuk, Dost, Canım Kardeşim, Canım, Çoke Aziz ve Biricik Dost. Ahmed Arif ve Leyla Erbil aşkından bahsediyorum; tek şahidi hasret kokulu mektuplar olan bir aşktan.

"Dağları söylüyor, uyrukluk tanımayan, yaşsız dağları, asi dağları. Uzun ve tek bir ağıt gibidir onun şiiri. Daha deniz görmemiş çocuklara adanmıştır." diyor üstat Cemal Süreya Ahmed Arif'i anlatırken. Ben anlatamıyorum aşık Ahmed Arif'i. Sığmıyor kelimelere taşıyor; bir deli Niagara misali. Benimkiyse şu bizim Allahlık terkos musluklarından herhangi biri! Daha isimsiz bir duygu hali bu. Okuyanı kahreden, kahrederken böyle bir aşka imrendiren, mecburu ve mahkumu olunan bu aşka. Ahmed Arif ve hayatının en koyu ve en belirgin çizgisi, motifi, süregidecek tadı Leyla Erbil....

"5 Mart 1956 Canım Benim, Bilir misin, 'canım' dediğimde içimden canımın çıkıp sana koştuğunu duyarım hep. Gezegenerin en güzel kızsın. Haydi bir kelime uyduralım. Obur yıldızlara da 'duragan' diyelim. Duraganlar'ın da en güzel kızsın... Kaderimiz bir tubafsa, ömrümüzü dolu bir kadeh gibi sindire sindire içemediysek, gınabı boynumuza değil. Bu kara günlerin de bir sonu var. Ne sonu, dibini bulduk be!"

Leylim Leylim adlı eserin başının altından çıktı bu melankoli hali sevgili okur. Anlarsınız elbet, insan üzülüyor yaşanamayana, herhal ilerdedir yaşanacak günlerin en güzelleri diyerek geçen yıllara, ölümü kurtarıcı saydıran anlara.

"Bana öyle geliyor ki sen beni görmek istemiyorsun. İşte oraya gelmeme engel ya da sebep olan asıl bu. Gelicem, kahveni, cigaramı içicem, sonra da iyi akşamlar, iyi geceler sayın bayan, sayın bay deyip boynumu kırıp gidicem; otele ya da bir gecekondu yatağına. Allah kabretsın bunu düşündükçe geberesiye tiksiniyorum dünyadan. Ama gerçek bu, senin bunu değiştirmeye arzun yok. Benim de bunu istemeye hakkım yok! Geleneği, yasayı, alışkanlıkları böyle oturtmuşsunuz bir kez. Öyle ya Tanrı hazretleri bana soracak değildi herhal. Ölümü bir kurtarıcı saydığım anlar, bunlar. Bu kadar azap neye?"

Toplumcu gerçekçi şiirin ustalarından Ahmed Arif, yaşadığı coğrafyaya olan duyarlılığı ile ezilenin, dövülenin omzundaki elini hiç çekmeden, kusursuz bir kurguyla, özgün, tutkulu ve yürek veren şiirler yazdı. 1954 - 1959 yılları arasında ise dur durak bilmeyen, tutkulu bir aşk yaşadı ve yaşadığı aşkı mektuplarla sevdiği kadına anlattı. Biz bu aşka çok sonradan tanık olduk ne yazık ki; 1954-59 ve son olarak 77 yılında yazmış olduğu bir mektup Leyla Erbil'in vefatından sonra kitap haline getirildi. Bu aşk kimileri tarafından tartışıldı, ayıplandı, çok sevildi, takdir edildi magazinel tabirle ses getirdi. Fakat bizler için bu aşk ya da Leyla Erbil'in deyimiyle dostluğun eseri usta şairin duygu dünyasına giden eşsiz bir yolculuğa en iyi yerden, altın bir biletti! Kitabın ilk mektubu olan 5 Mayıs 1954 tarihli mektupta içten bir edebi sohbetin izlerine rastlıyoruz. Ahmed Arif sevdiği kadına, dostuna kendi eserleri hakkında bilgiler verirken onu da edebi kariyeri hakkında yüreklendirmekten geri kalmıyor. Bunlar her ne kadar bir sevgiliye yazılmış aşk mektupları da olsa aralarında sürekli edebi bilgi ve paylaşımın mevcut olduğunu görüyoruz. Paylaştıkça büyüyor, yoğunlaşıyor duygular...

"Gözlerinden hasret ile bi dolu - bi viran operim canım. Ha rastladığın, okunabilecek dergi filan olursa iletiver anam."

"Boş vakitlerinde yazmaya, hiç olmazsa Neruda'dan çeviriler yapmağa çalış. Ve bana gönder. Ama Allah aşkına, söyle kocan sana bir stilo alsın. Ve tülbenkten beter kağıtlara yazma!"

Mektuplardan yola çıkarak, materyalist ruhunun izlerine de tanık oluyoruz Ahmed Arif'in. Yaşama ve yaşamın getireceklerine olan inancını hiç kaybetmemiş usta kalem. Aşkına olan inancı gibi. Zaman geçmiş ve Leyla Erbil eşi Mehmet ile tanışmış, kısa bir süre sonra da evlilik kararı almış. Ahmed Arif'in bu konuda da sessiz bir kabullenışı olduğunu görüyoruz. Leyla Erbil'e 'düğün hediyesi' olarak gönderdiği Suskun şiiri ile suskun bir kabulleniş...

"Sevgili canım, yolcusun anlıyorum, yatake, halı, kilim (möble diye nelerin var bilmiyorum. Bir yudum acı kahvene, elinden bir tas suya hasretim.) saracak değilsin ya! Memed'in böyle işlere seni zorlaması zebanilik olur. Belki valiz, bohça toplamak, veda ziyaretlerine gitmek gibi önemli (!) uğraşların var. Gelenekler, ekmek zıkkımının gerektirdiği (namussuz bir toplum düzeninin) zorunlu içsizlikleri var... Soğuk var... Senin biyolojik, psikolojik, fizyolojik (kurban olduğum) hallerin var... Var kıızı var! Üstün ya da yüksek müsaadenle bendeleri de var mı acep? Ben bakir kulları..."

Daha önce de söylediğim gibi sevgili okur Bu mektupları okuduktan sonra daha iyi anlarsınız Ahmed Arif'in kavgasına olan sevdası kadar kuvvetli bir başka sevdaya yandığını. Yüreğinizi dağlayan o aşk şiirlerinin kahramanını öğrendikten sonra satırların her biri içinizi kavurmaya başlar bu sefer. Kütüphanenizdeki "Hasretinden Prangalar Eskittim" kitabını usulca açıp, daha büyük bir mana ve özenle okuma ihtiyacı duyarsınız. İçiniz burkudur bir kez daha fakat bu kez alacağınız tat farklı olacaktır. Sevda, hasret ve isyan kokan şiirlerin muhatabını bilmenin hazzı ile okursunuz Uy Havar'ı, Suskun'u, Karanfil Sokağı'nı... Hasretinden

Prangalar Eskittim şiirinin ilk dizesi olan "Seni, anlatabilmek seni" 2 Mayıs 1956 tarihli mektubunda yaşadığı sıkıntılara rağmen Leylâ Erbil'in kendisine uzanan dost eline armağan olarak dökülmüştür satırlara.

"Şimdi güzel dostum, ölümü-mapusu bir yana bırakalım. Önceden önlenemez bunlar. Nerde incelirse orada kopsun. Hem seni sevmek, ölümlere, zulümlere panzehirdir. Nasıl dayanma kudreti verirsin bana bilemezsin."

"Seni anlatabilmek seni
- iyi çocuklara, kahramanlara.
Seni anlatabilmek seni
- namussuza, yaşamayana,
kahpe yalana."

"Suskun" şiirindeki "Yeşil" bildiğimiz yeşil değil, Leylâ Erbil'in gözlerinin yeşilidir. Düğün hediyesi suskun şiiri...

"Rüya, bütün çektiğimiz
Rüya kabrım, rüya zindan.
Nasıl da yılları buldu,
Bir mısra boyu maceram...
Bilmezler nasıl aradık birbirimizi,
Bilmezler nasıl sevdik,
İki yitik hasret,
İki parça can.
Çatladı yüreği çakmaktaşının,
Ağıyor gök kuşaklarının serinliğinde
Çağlardır boğulmuş bir su...
Ağıyor yeşil."

Yenidoğan bir bebek gibi masum, dumanı üzerinde somun ekmek gibi sıcacık, tepeden tırnağa saygı ve bağlılıkla sevilmiş Leyla, İliklerine kadar hissederek, kaybolarak sevmiş Arif.

"Dostuna yarasını gösterir gibi,
Bir salkım söğüde su verir gibi,
Öyle içten Öyle derin"

YANGIN MAVİSİ

“İlginç zamanlarda yaşayasın.” İlk okunduğunda zarıfçe size gülümseyen bu cümle aslında bir beddua... Kol kola gezintiye çıkıldı mı bütün çirkin yanlarını görebilirsiniz. İlginç zamanlar da yaşamak... İlk akla gelen ilginç zaman hangisi? Şiir okumanın isyan sayıldığı, yazmanın komünist olmakla eş tutulduğu, Otuzüç tavuk ölse, Otuzüç Kurşun şiirini yazan şairin polisler tarafından öldüresiye dövüldüğü bir zaman olabilir mi ilginç zaman? İlginç zamanlarda yaşayan bir şair adam... Hasretten prangalar eskiten bir adam: Ahmed Arif...

Ölüm sizi kokladı mı hiç? Dört ayak üzerinde çevrenizde dolandı mı? Kanın tadı aç karnınızı yatıştırdı mı daha önce? “ACİL” arama yapacağınız yer sizi hastanelerin “ACİL” giriş kapısına mecbur bıraktı mı? Çöpçüler tarafından bulundunuz mu hiç tam da ölüyorum derken? Dinin ilk öğretisi olan “oku” düşmanca geldi mi hiç kulağınıza? “Dışarda gürül- gürül akan bir dünya” sessiz sedasız odasına çekildi mi? Pek sanmıyorum ben bunu, zira ilginç zamanlarda yaşayanlara has kekremesi bir koku var tüm bunlarda. Ancak bir şaire yakışacak acılar var ancak bir şair katlanabilir tüm bunlara...

“Şu Bahçelievler’de manyağın biri otuz tane tavuğu çalsa, kesse, ertesi gün Ulus gazetesi olayı dört sütun üzerinden verir. Tavuk değil bu yahu 33 tane senin vatandaşın... Hiçbir suçu yok... Tertemiz... Belki hepimizden daha suçsuz... Kimsesizlikten başka suçu yok. Kimsesiz adamlar o kadar...”

“İşte bu ‘Otuzüç Kurşun’ şiiri yüzünden geldiler götürdüler beni... Gece sabaha kadar dövdüler. ‘Oku’ dediler, okumadım...”

“... Dövdükten sonra o tellerden aşağı attılar beni. Orada öylece kalmışım. Sabah çöpçüler gelip buluyorlar. Sokak köpekleri gelip gelip kokladılar beni. Odum koptu, ölü sanıp yiyecekler diye...”

Zamanın ilginçliği korkutmaya başladı mı sizleri? Dün, ondan bir önceki gün yahut bir gün daha

öncesi dilinize takılı kalmışken bir Ahmed Arif dizesi hiç aklınıza gelir miydi bu “ilginç” hikâyesi? Hikâyenin tanımı: yaşanmış veya yaşanabilecek olaylar değil miydi sahi... Bir kitapta okusak yaşanmayacak olaylar listesine koyardık belki? Şimdi yaşanmış ve yaşanabilecek olayları tekrar gözden geçirme vakti...

Binlerce kez okunacak dizeler yazmadan önce binlerce kez okuduğu şiirler vardı, etkilendiği şairler... En çok Nazım Hikmet’i severdi ortaokul yıllarında. Fakat “*Onun ben ‘pembe mantolu kıza’ şiirini okurken sarhoş olurdum. Kendimden geçirdim.*” dedirten Cahit Külebi’ydi. Beğendiği ve etkilendiği şairler listesi günümüzde hala en beğenilenler arasında tabii bir farkla: bizimkilere Ahmed Arif eklendi.

“Biraz Nazım Hikmet, biraz Ahmet Hamdi Tanpınar, biraz Ahmet Muhip, biraz Cahit Külebi, biraz Behçet Necatigil, bunlarla beslene beslene, bunları sindire sindire, hep böyle yalpalaya yalpalaya, ama hiçbir zaman yimin altında, yani ortaya yakın yazmayarak, kaliteli şiirler yazdım.”

Kaçımız yaptığımız işin kalitesine inanarak böyle bir cümle kurabiliriz? “... ortaya yakın yazmayarak, kaliteli şiirler yazdım.” Pek azımız değil mi? Ne olabilir bunun nedeni? Bizim ilginç zamanlarımız giriyor devreye tam da şimdi.

Bize 5 dakika durmadan çorba karıştır deseler ikinci dakika sıkılıp bırakıyoruz, ekmek al deseler surat asıyoruz, ödev yap deseler neden diyoruz, kitap alsak 10. sayfaya gelmeden en arka sayfayı açıp eee nasıl bitiyor diyoruz. Metrodan ineceğimiz kapının merdivenlere yakın olanını ayarlıyoruz, inenlere öncelik vermeden biniyoruz, hızlı olan her şeyin içinde adımızı yazıyoruz. Acelemiz var hep, her daim bir yerlere yetişiyoruz. Sabrı unutalı çok oldu, beklemeyi bilmiyoruz. Oysa Ahmed Arif öyle mi? Yıllara yayılan şiirleri var. Yıllarca bekleyeni. Rüyalarda

geleni, uykularda sayıklatanı var...

"Ben şiirleri çok bekletirim. Mesela şimdi yirmi yıldır hiç dokunmadığım şiir var. Öyle kalsın... Damıtılsın... Bir yere takılmışımdır. Oraya layık, oraya yakışan bir bölüm oluncaya kadar beklesin. Çünkü başı sonu iyi, arada bir yer sıradan, esnaf işi olmasın... Ben, buna çok saygı duyarım"

Ben, ben buna şapka çıkartırım. Bir şiiri yirmi yıl bekletmek. Bir cümle için belki, belki de tek bir kelime. Bizim yirmi yıl bekletebileceğimiz tek şey banka hesabımızdaki para. Mümkün mü kaliteden bahsetmek tüm bunlardan sonra? Bence değil...

İlk kez âşık olduğumda yanımda Ahmed Arif vardı. Maviye maviye diye sayıklamalarını dinlerdi saatlerce. Aynı şiirine takılı kalmamı hiç yadırgamadı. Ben hala maviye maviye diyorum, gülümseyerek izlemeye devam ediyor. Unutmuş gibi yapıyorum çoğu zaman kalan mısralarını. "Maviye çalar gözlerin" diye sufle veriyor uzaklardan. Sahi ya "maviye çalar gözlerin"... Affedilmemi dilerim. Sadece yıllar sonra gelen iki mısranın anısını tazelemek istedim.

Maviye

Maviye çalar gözlerin

"Bu iki mısra var ya, belki bir on yıl değil, daha fazla, çok daha fazla bekledi."

Bekledi... Bekledi... Bekledi... Sonra ilk aşkların, gözleri siyahken bile maviye çalanların, ben bunu ezberlerim diyenlerin, başucundaki kitabın papatyayla ayrılmış sayfasındaki şiir oldu. Yüzlerce dudak aynı anda aynı şiiri okudu belki? Ne diyordu şarkıda sahi: olamaz mı olabilir...

En çok etkileyen yanı neydi peki Ahmed Arif'in? Açlıktan ölmek üzereyken elinde bir dilim ekmekle geliyormuş hissi veren neydi? Bir dilim ekmeğe şükür etmeyi hiç düşünmemişken hem

de. Damıtılarak oluşturulmuş olması belki, belki de her şiirlerinde hissedilen lirikliği...

"Elbette önce lirik olmalıdır şiir bence. İsterse siyasi bir mesajı olsun, isterse olmasın... Ama önce lirik olmak zorundadır. Benim inancım bu... Tarzım bu... Ötesi insanın kendi yeteneğine kalmış..." diyor şair bahşedilmiş yeteneğini en güzel şekilde kullanırken.

İlginç zamanlarda yaşayan bir şairin ilginç şekilde ortaya çıkan şiirleri olmalı elbette. Rüyalar mesela, en fazla gördüğünüz rüyanın gerçekleştiğini iddia edebilirsiniz. Siz hiç rüyanız da şiir yazdınız mı? Rüya ile gelen şiirinizi rüyalarında sayıklayacak kadar insanlara sevdirdiniz mi? Ben bunu başaran bir şair tanıyorum. Tabii artık sizler de...

"Alnımızın aklığında pust işi zulüm

Ve cânım yarı geceler

Çift kanat kapılarına karşı darağaçları"

Bir Ahmed Arif geçti... Ülkeden ilginç zamanlar geçerken... Biri beddua mı etmişti? Peki, bir beddua nasıl bu kadar güzel bir karanfil verebilirdi? Ters olur dedikleri rüya değil miydi? Bir dakika bir dakika ilginç olan zaman değil de insanlar mı yoksa sadece? E biz ilginç insanların cirit attığı bir zaman da değil miyiz sizce de? Neden bir karanfil daha veremiyor bu toprak? O zaman ilginç olan ne toprak ne insan ne de zaman. Aslında hiçbir şey yok ilginç olan. Artık her şey sıradan. E sıradaki gelsin o zaman!

Hayatı hızlı, hayatı beklemeden, sindirmeden, damıtmadan yaşayarak yazdıkları için artık şair yetişmiyor diyoruz belki de. Yeni karanfiller, yıllarca bekletilen şiirler yazılacaksa ve yılmayacaklarsa ve ihtiyaç varsa ilginç zamanlara beddua edelim hep beraber. İlginç zamanlar tez gelir ve bu kurak iklim yeni şairlere kavuşur inşallahhh...

BİR ŞAİRİN KALBİ FİLİNTA ÖNAL SÖYLEŞİSİ

Filinta Önal, 1972’de Ankara’da dünyaya geldi. Ankara Hacettepe Üniversitesi G.S.F Heykel Bölümü’nü tamamlayan sanatçı Mersin Üniversitesi’nde ve Bilkent Üniversitesi’nde çeşitli dersler verdi. Yurtiçi ve yurtdışında birçok anıtsal projeye imza atan, çeşitli sempozyum, fuar, bienal ve karma sergiye katılan sanatçı ayrıca dokuz kişisel sergiye sahiptir. Türk heykel sanatında kendine önemli bir yer edinen sanatçı, pek çok ödüle layık görülmüş ve heykel alanında çok başarılı işler çıkarmıştır. Hala heykeltıraş olarak çalışan Filinta Önal’la değerli babaları şair Ahmed Arif’e ve heykel sanatına dair tatlı bir söyleşi gerçekleştirdik. Kendilerine samimi cevapları için bir kez daha teşekkür ediyor ve söyleşimize başlıyoruz...

Mehmet Emin Katırcı: İlk olarak adınızı sormak istiyorum, neden Filinta? Siz de tahmin edersiniz ki genele göre sıra dışı bir isim, özellikle de dönemi için. İsminizi babanız mı koymuş?

Filinta Önal: Babamın hapishaneden ranza arkadaşı, rahmetli Kenan amca (Yaşıcam) söylemişti bir keresinde. Babam benim adımı hapishanede koymuş. Bir gün, demiş ki, Kenan ben buradan ölmeden çıkarsam, bir gün evlenirim, oğlum olur adını da Filinta koyacağım demiş. Kenan amca da bizimkine, yahu ya kız olursa diye sormuş. Fark etmez gene Filinta ismini veririm demiş. Yapma demiş Kenan amca çocuğu damgalama, dese de bizimki dinlememiş. E tabi genç yirmili yaşlarında bir üniversite öğrencisini şır yazdı diye akıl almaz işkencelerden geçirip, ölümlerden döndürürsen, bu sonuç pek şaşırtıcı olmasa gerek. Çılgınca ama güzel bence. Başka Filinta’lar da var; sağ olsunlar hep babamı seven insanların çocukları. Kardeşlerim gibi yani.

M: Evinize sık sık gelen edebiyatçılar/sanatçılar kimlerdi, size çaya-kahveye veya yemeğe gelenler. Ve bu edebiyatçılar/sanatçılar arasında en iyi anlaştığınız en sevdiğiniz isimler kimlerdi?

F: Öyle her babayıt bizim eve gelemezdi, babamın prensipleri vardı. Ancak çok insanın

gelip gittiğini hatırlarım. Adnan Binyazar, A.Kadir, Fakir Baykurt, Yaşar Kemal, Fikret Otyam, Ataol Behramoğlu, Kerim Afşar, Adalet Ağaoğlu, Refik Durbaş, Zeynep Oral, Mustafa Ekmekçi, ressam Orhan Peker, Ümit Fırat, Işık Yenersu hatırladıklarım arasında. Hatırlayamadığım büyüklerim beni bağışlasınlar. Hepsini severim ne diyeyim, ancak Adnan amca ile (Binyazar) pek iyi anlaşırm; sağ olsun babamın karakterinin bende devam ettiğini gördüğünü söylemişti. Bilmem belki bir bildiği vardır.

M: İlkokul ve lise yıllarında duygusal ilişkiniz olan kız arkadaşlarınızı babanızla tanıştırı mıydınız? İlk aşklar, ilk sevgililer bu konuda aranızdaki ilişki nasıldı, Ahmed Arif bu konularda ne tür bir yaklaşım içindeydi?

F: İlk aşk, ne hoş bir soru, sanırım cevabım enteresan olacak. Anaokulundaydım, 4-5 yaşlarındaydım sanırım. Esra vardı, soyadını hatırlamıyorum ne yazık ki. Karşılıklı ve tutkulu, çocukça güzellikler diyelim. Bir yaz günü babamla Kızılay’da yürüyoruz, okul tatil, Esra ile görüşebilme şansımız yok. Esra ile babası da yolun karşı tarafından geliyorlardı. Baba, bak bu Esra dedim, seslendim o da beni gördü seslendi, çığlık atıp babasının elinden kaçarak koşmaya başladı. Kızılay meydanında yolun ortasında sarıldık. Babalarımız çok komikti. “Filinta bu mu?” dedi Esra’nın babası. “Evet” dedi babam, “Esra da bu tatlı kız olsa gerek.” “Yahu bizim kız her gece uykusunda durmadan Filinta diye sayıklıyor, merak ediyordum” dedi. “Al bizimkinden de o kadar” dedi babam da. Yolun ortasında sarıldık, sonra herkes evine. Bir daha da görmedim zaten Esra’yı. Aslında merak ederim nasıl bir insan oldu, hayat neler getirdi. Ortaokul ve lise de öyle platonik bir şeyler oluyor da pek önemli değil. Üniversiteye girdiğim ilk yıl babam hayattaydı. Bir arkadaşım vardı, ailece de görüşürdük. Babam bana nasıl davranırsa ona da öyle davranırdı. Yüreği sevgi dolu bir insandı.

M: Babanızla yaşadığınız ve hiç unutamam dediğiniz birkaç anınızı öğrenebilir miyiz?

F: Gene anaokulundayım, aniden sancılandım, annemin iş yerine ulaştılar, geldi aldı. Acilen apandisit ameliyatı oldum, patlamak üzereymiş. Babam da o zaman bir haftalığına galiba Antalya festivaline davetli. Şehir dışında, o zamanlar telefon pek yaygın değil, yetmişli yıllar. Annem de, babam üzülmesin, programını bozmasın diye haber vermemiş özellikle. Nasıl olsa bir hafta sonra dönecek, ben iyileşiyorum zaten.

Bir baktık ki iki gün sonra babam geliyor, “ne oldu erken geldin?” diye sorunca, “duramadım, çok kötü hissettim çocuğa bir şey mi oldu?” diye sorduğunu hatırlıyorum. Ameliyatı söyleyince, “hissetmişim zaten” diyor. Çılgın, bir gece aniden dönmek istiyor, ancak otobüs, uçak hepsi dolu. Bir taksi şoförüyle anlaşıyorlar, adam da korkuyor, sağ- sol olayları var o zamanlar yanına kayınbiraderini de alıyor, Ankara’ya geliyorlar.

“Nasıl anladın baba?” diye sorduğumda “babalar çocuklarının sıkıntısını hisseder, nerede olursa olsun çıkar gelir” demişti. “Peki, babalar ölse bile hisseder mi?” diye sorduğumda “evet oradan bile çıkar gelir yetişirim” demişti. Baba nedir? Baba varlığıyla güven verendir bence.

M: Babanızın en sevdiği yemek, yapmaktan en çok hoşlandığı aktiviteler, en sevdiği sinema filmi bu ve benzeri hoşlandığı şeyler nelerdir? Babam bunu kesinlikle böyle yapardı dediğiniz şeyler var mıydı?

F: Mercimek çorbası başta gelir. Bu ay Fil dergisinde anlattım, o yazıyı okuyun. Benim doğduğum zaman bir takım olaylar yaşamışlar, mercimeğin yeri ayrıdır.

En sevdiği yönetmen Akira Kurosowa, Rashamon ve Dersu Uzala filmleri diyebilirim. Doğru bildiğini söyler, kimsenin adamı olmazdı.

M: Ahmed Arif’in oğlu olmak, çocukluğunuzda/ gençliğinizde bu durum sebebiyle olumlu veya olumsuz bir durum yaşadınız mı?

F: Onun oğlu olmaktan öte, adam olmanın peşinde oldum. O zaman onun gibi olursun. Benim için gururdur, ancak bizim Ortadoğulu insanımız kıskançtır. Aydını, yarı aydını dâhil en

çok onlar kıskanıp çığlıklar yapmıştır. Hâlbuki benim kişiliğim fazlasıyla güçlüdür, babamın adıyla hava atmayı onursuzluk sayarım. Kısacası iyi davranan pek olmadı. Devlet iş vermez, okuldaki tatlı su solcuları not vermez, kimse yüz vermez. Sadece iki kişi, Prof. Onur Bilge Kula ve Ertuğrul Günay bana insanca davranmışlardır. Babamın adını taşıyan, yaşatan bir kütüphane açtılar. Sağ olsunlar ağabeylerim, amcalarımdır onlar.

M: Okuldaki edebiyat dersleri sizin için nasıl geçerdi, babanızla bu konuda etkileşiminiz olur muydu? Bu derslerde tahtada babanızın şiirlerini okur muydunuz?

F: Sorunuzun naifliğini genç olmanıza bağlıyorum, sevgili kardeşim. Ben ilkokulu bitirdiğimde 12 Eylül olmuştu. Ortaokul ve lisede (özel okul olmasına rağmen) militarist ve faşist bir hava vardı. 12 Eylül’de, 10 yıla yakın bir süre kitap basılamadı ki. Ne tahtada okuması yahu, insanları buharlaştırıyorlardı şiir yazıyor diye. Sonra Özal devri filan ortalık biraz yumuşat gibi oldu ama Ortadoğu insanı ilkindir, alaturkadır. Makam mevki sahibi olunca çapsizliklerini sergilemede birbirleriyle yarış içindedir. Ancak 89-90’da yeniden basılabildi, 91’de de babamı kaybettik. Edebiyat dersleri de çok çapsızdı ayrıca, “failatün failün” nedir ya. Ben matematik, fizik kafasına sahibim. Onların edebiyat sandığı şeyi onlardan iyi de bilirim ama bir anlamı yok benim için. Durağan, cansız bir şey okullardaki, oysa edebiyat canlıdır, dinamiktir. Hangi şairin şiirleri var ki müfredatta?

M: Babanızın pek tabii çok seviyorsunuz, ancak özellikle bunu yapmasına hayrandım dediğiniz bir yanı var mıydı / neydi?

F: Adam gibi adamdı. Netti. Sertti. Postayı koyar, resti de görürdü. Öleceğini bilse dürüstlükten taviz vermezdi. Tavır alırdı, tavrını da ömür boyu sürdürürdü. Bugün çok zor öyle olabilmek. Belki de çoğunluk tarafından, gereksiz hatta çağdışı olarak bile kabul edilebilir. Enteresan, 90’lardan bu yana yükselen değerler, yenedünya düzeni

kavramları iyi pazarlanmış.

M: Peki, sıra dışı özelliklere sahip miydi babanız? Size bile ilginç gelen yönleri var mıydı / nelerdi?

F: Sanırım röportajın başından beri bu sorunuza cevap olabilecek detaylar aktardım. Genel kültürü çok genişti. Bir gün parkta oturuyorduk, sıvrısinekler vardı, orada oturan adamın birisiyle 45 dakika sıvrısineklerin çiftleşmesiyle ilgili sohbet etti. Sonra adam dedi ki, siz bir çılgın olmalısınız, ben biyoloji öğretmeniyim, anlattıklarınızın çoğunu bilmiyorum.

M: Annenize dair pek az bilgiye sahibiz, maalesef babanızın Refik Durbaş'a verdiği röportajda da neredeyse hiç denecek kadar az yerde siz kaynaklı bahsediliyor annenizden. Eğer çok özel değilse veya konuşulması noktasında bir problem yoksa kıymetli annenize dair bilgi verirmisiniz? Babanızla tanışmaları ve evlilikleri nasıl gerçekleşti?

F: Annem İş bankasından emeklidir. Çalıştığı dönemde annemin müdürlerinden akrabalar filan aracılığıyla bir tanışma oluyor, tiyatroya gidiliyor bir akşam hep beraber. Öyle tanışmışlar. Annem yürekli kadındır. Kişiliği çok uyumlu ve yumuşaktır. Babam gibi fişli, her an işsizlikle karşı karşıya kalabilecek, görevliler tarafından izlenen, sürekli olarak taciz edilen bir adamı kim ömür boyu taşıma cesaretini gösterebilirdi ki başka?

M: Babanızın en sevdiğiniz, sizin için diğerlerine nazaran daha özel olduğunu düşündüğünüz şiiri hangisi?

F: Babam şiirlerinin hiçbirini diğerinden ayırmaz, üstün ya da aşağı görmezdi. Benim de böyle bir hakkım olabileceğini söyleyemem. Ancak sizi anladığımı sanıyorum, günümüzdeki saçma sapan ve çapsiz alt, üst kimlik çekişmelerinin yaşandığı durumlara karşı "Anadolu" diyorum. En sevdiğim şiir odur. Oldu mu?

M: Eşiniz Natalya Hanım, çeşitli kaynaklarda kendisinin Tolstoy'un soyağacından geldiğini, torunu olduğunu okudum. Bu karşılaşmayı, buluşmayı nasıl izah ediyorsunuz? Sizce bu bir rastlantı mı? Ve eşinizi hayatınızın ve sanatınızın neresinde görüyorsunuz?

F: Öyleymiş, ben de iki yıl sonra öğrendim bunu. Leo Nikolayeviç Tolstoy'un, kendisinden iki

yaş büyük ağabeyi Sergei Tolstoy'un torunudur. Ben babamdan bahsedince hanım da bana, bizim dedelerden biri yazar demişti. Ben de kim diye sorsam, acaba tanımadığım biri çıkarsa ne derim, diye endişelenmiştim. Onlarda yazar, filozof çok çünkü. Alçak sesle annemin kızlık soyadı Tolstoya (feminen, Tolstoy maskülen) dediğinde nasıl şaşırdım anlatamam. Mistik bir tarafım yoktur ama sanki kozmik bir buluşma mı bu nedir ya diye düşündüğümü hatırlıyorum. Neden daha önce söylemedin dediğimde, ayıp yahu, insan soyu sopsu ile hava atar mı hiç, çok ayıp demişti. Beni ben olduğum için, ben de onu o olduğu için kabul etmişiz. Akıllı, çok kültürlü, özgüveni yüksek, anlaştık işte.

Eşimi doğal olarak hayatımın tam merkezinde görüyorum. Sanat dediğin ne ki? Biz ne yaparsak o. Ben taşları yontuyorum, eşim beni yontuyor. Bilgisiyle, kültürüyle, zekâsıyla, sevgisiyle yontuyor, adam ediyor beni. Ayrıca bazı tasarımları yaparken tıkanırdım hep yaratıcı öneriler getirmişti. İlham kaynağımdır.

M: Heykel sanatına olan ilginizi özel bir nedene bağlıyor musunuz ve bu yeteneğe sahip olduğunuzu ilk kez ne zaman fark ettiniz? Babanızın sanatınızla ilgili duygu ve düşünceleri nelerdi?

F: İnsanları yontmaya uğraşmaktansa, taşları yontarım daha iyi olur dedim. Odur yani. Babamın düşüncesi ne olacak, iyi şeyler yapmamı isterdi, istediğim işi yapacağım için mutluydu. Birinci sınıfta kaybettim zaten.

M: Toprağa hayat vermek, onu bir şekle sokmak bu nasıl bir duygu? Kelimelere de hayat vermeyi hiç denediniz mi, şiir veya düzyazı noktasında?

F: Kıl, işimizin iyi öğrenilmesi gereken, temel malzemesidir. İlerisi metal, taş vb. daha çekici geliyor. Her malzemenin kendince bir dili var, seçtiğiniz temaya göre malzeme seçimi değişebilir.

Şiir değil de, deneme ve benzeri şeyler olabilir. Biraz babamı da anlatan, aslında daha çok kişisel yaşam tecrübelerimi anlatan yazılar yazacağım. Kitap yaparım belki yakında.

M: Türk heykel sanatının mevcut durumu ve geleceği hakkında görüşleriniz nelerdir, sizce

dünyada bu hususta hangi konumda yer alıyoruz?

F: Batıdaki benzerlerinden daha da başarılı sanatçılarımız var, dün de vardı, bugün de var. Ama yarını bilemem. Çünkü dünya, bizim buralardan adam çıkmasa da olur düşüncesinde. Yurtdışında yaşadığım deneyimler bunu doğruluyor.

Ancak, Soğuk Savaş sırasında ortaya çıkan ve günümüzde tüm sanat piyasasını elinde tutup yönlendiren anlayış, kurumları ve kişileriyle, bizi de boş bırakmıyor. Örneğin, onların işine yarayacak tema ve metotları seçerek çalışırsanız desteklenebilirsiniz. Nedir bunlar? Ermeni, Kürt vb. temaların etrafında dolaşmak, çeşitlilik adı altında ayrışmayı işleyen temalar seçmek, köklü ve soylu sanat biçimlerine çamur atmak, kolay sanat yaparak, sanki süper bir fikir bulmuş gibi yapmak, falan filan. Uzun bir hikâye, buralara sığmaz ayrı bir konu. Bir de

genç sanatçılar klasmanı yaratıp, insanları yarış içerisine sokmak gibi uygulamalar var. Göze girebilmek için türlü tavizler verebilen kişileri seçip, parlatıp, sömürmek söz konusu. “yükselen isim” ne demekse? Yarın kafa üstü çakılacak haberi yok. Sanatçı var güne oynar; sanatçı var yüzyıla oynar.

M: Son olarak heykeli bir taştan veya bir tahtadan fazlası yapan şeyin ne olduğunu düşünüyorsunuz, sanat toplum için olunca mı daha büyük bir kutsiyet kazanıyor?

F: İnsanı iki ayağı üzerinde yürüyebilen bir organizmadan ayıran neyse o. Düşünce, bilinç, anlayış, estetik, anlam arayışı, vb. Yok, toplum için filan olmaz sanat. Öncelikle sanatçı için olur. İyi sanat olmalı önce. Sonra içinde toplumsal ya da bireysel duyarlılıklar olabilir. Kimseyi ilgilendirmez. Kutsiyet filan da olmaz sanatta ayrıca. Hiçbir şey o kadar kutsal değildir. Ölümün olduğu bir dünyada daha ciddi de bir şey olamaz zaten. Hayatı çok da önemsememek gerek. Ölüm anını düşünün. Arkanızda bırakacağınız yegâne eser sizsiniz.

Babam, “şiir önce iyi şiir olacak” derdi. Aksi takdirde şiir olmaz, slogan gibi bir şey olur, sanat olmaz o zaman. Çağların, sistemlerin değiştiği zamanlarda bunlar olmuştur. Fonksiyonel bir

durum yani, bir kültür inşa etmek için sanat kullanılmış. Ama bu işler, çağların ötesine uzanabilecek derinlikten, evrensellikten yoksundur, teknikleri çok iyi olabilir ama ideolojiktir, o da belki olabilir ama daha çok belgeseldir. Resmi ve diplomatik projelerin dışında özgün işler olarak adlandırdığım heykelleri, sanatımı, öncelikle kendim için yapıyorum. Önce benim beğenmem gerekli, sonra her kim beğenirse beğensin, sağ olsun. Beğenmediğim bir işi insanların görüşüne sunamam. Ancak, diğer resmi projelere de özgün işlere gösterilen titizlik ve samimiyet gösterilirse bunun adı profesyonellik olur. Hem, bizimki gibi toplumlarda maalesef sanata gelene kadar, bir sürü sıkıntının çözülmesi lazım. Açlık, işsizlik, ruh açlığı, eğitim, ahlak sorunları gibi. Alt yapıyı çözememişsin, sanat sosyolojik anlamda üst yapının işidir. İhtiyaç meselesidir ayrıca. İhtiyaç duymayan toplumlarda dürüp gözüne soksan almaz, kabul etmez.

Kısa Soru ve Cevaplar:

M: En sevdiğiniz yerli yazar?

F: Şimdi ne diyeyim sana, birini söylesem öbürü üzülür. Hepsi, hepsi amcalarım teyzelerim, ağabey ve ablalarım, hatta arkadaşlarım. Oğuz Atay’ın yeri ayrıdır, Tutunamayanlar özellikle.

M: En sevdiğiniz yerli şair?

F: Nazım Hikmet, Ahmet Telli, Murathan Mungan, Refik Durbaş.

M: En sevdiğiniz yabancı yazar?

F: Amin Maalouf.

M: En sevdiğiniz yabancı şair?

F: Pablo Neruda ve Rilke.

M: Herkes bu kitabı okumalı dediğiniz kitap?

F: Latin Amerika’nın Kesik Damarları - Eduardo Galeano. Latin Amerikalı gazetecidir, meslektaşınız olur, okumuşsunuzdur. Emperyalizmin Amerika’nın fethinden bu güne evrimini ve değişmeyen tecrübeleri metotlarını eşsiz analitik bir şekilde detaylandırmıştır. Kitapta anlatılan şehirlerin, ülkelerin isimlerini kaldır yerine herhangi bir ülkenin adını koy bak. Şablon aynıdır. Müthiş kitaptır.

yağmura güzelleme

*katil şu yağmur,
densiz çarpar elin penceresine,
kıymasa olmaz eşikteki çiçeklere,
tutar da bize getirir kokusunu hisertilerin,
rüzgarla bir olur da cephe alır yeryüzüne.*

*katil şu yağmur,
girmiş iki bulutun kanına,
ne mevsimi belli ne vakti,
bir kandırır gökyüzünü bir kandırır güneşi,
ne bize sorar, ne dallardaki zerdaliye, ne mazgallarına şebiri,
hurra der başlar yağmaya.*

*katil şu yağmur,
gecenin ıslığını sokar koynumuzdan içeri,
ne dert varsa tutar yakasından getirir, koyar soframıza.
içimizden biri çıkıpta bir şey diyemez,
yetmez deyip, ertesi günün akşamında yolunu gözleriz.*

*katil şu yağmur,
çünkü, tanımam kendisini,
zamansın, yersiz yurtsuz, bir başına geldi yanıma,
ıslattı ekmekleri sundu guvercinlerin onune,
yağdı dağa bayıra, kimseye hesap vermedi,
bir beni buldu zerdaliyle konuşan,
zerdaliyi aldı, beni koyverdi.*

“UMUT İNSANDA”

Bir bebeğin doğumuna şahit olmak tüm mesele. Bu ister gerçek bir bebek olsun isterse bir olayın oluşum aşaması. Her halükarda bir bebek dünyaya gelir ve onun doğumunu görürüz. Ölene kadar da bazen sabırla bekler bazen de sabırsız davranıp onu intihara sürükleriz. Tıpkı toplum baskısının aile bireylerinde yarattığı kronik davranış biçimi gibi. Bu kronik davranışlar bir hastalık boyutuna ulaştığı ve tedavi edilmediği vakit, genç nesil de ileride oluşturacağı aile bireyliği statüsünü yok sayamadan yeni kronik hastalığa maruz kalan nesiller yetiştirmek üzere hayatına devam ediyor. Gelin başlangıç noktasına dönelim. Önce Gaia vardı. Toprak Ana. Sonra Gaia doğum yapmak için bir gökyüzü yarattı. Gökyüzü ve toprağın birleşmesinden sonra su ve taşlar oluştu. Daha sonra Gaia'nın birçok çocuğu oldu. Bunlar yemyeşil ormanlar, su yaratıkları, bitkiler... Ta ki evrimleşip bir dişi ve erkek olmak üzere iki insan yaratılana kadar evren somut bir şekilde birleşme yaşıyor ve doğayı oluşturuyordu. Sonra insan dünyaya geldi ve bu insan dediğimiz yeni tür doğum yapmaya başladı. Doğanın ürettiği kadar olmasa da bu yeni tür yeni nesiller yetiştirdi. Ta ki doğaya hükmetmeye başlayana kadar bu birliktelik için hiçbir sorun yoktu. Doğa Ana'nın hükmettiği her şeyi insan ele geçirdi ve toprak üzerinde insanın adalet sistemi oluşmaya ve diğer tüm ırklar bu adalet sisteminde yargılanmaya başladı. Bu sisteme göre insan en üstün varlık ve tüm diğer yaratıklar insanın midesine inmeye hazırdı. Fakat bunun yanında insan ölmek ve yaşamını sürdürmek adına yeni kurallar getirmeye ve yeni bir sistem oluşturmaya baş koydu. İnsanlar doğdu, büyüdü, öldü ve yeniden doğdu. Sosyalleşme ve kolonileşme başladıktan sonra kültürler ortaya çıktı. Artık insan için dünyanın önemi azalmaya ve yaşamak kavramı güçlenmeye başlamıştı. Yerleşik hayata geçildikten sonra, evler, yollar, ticaret mekânları oluşturuldu. Sonrasında çağdaşlaşma ve politik alan ortaya çıktı. Bu politik alan içerisinde

insanların gerek somut gerek soyut çıkarlar için savaşları, anlaşmaları ve stratejileri meydana geldi. Tüm bu kavramların içinde insan gittikçe küçüldü. Ve fakat asla küçüldüğünü kabul etmedi, aksine görmezden geldi ve kendini dünyanın hâkimi ilan etmeye ve hatta bununla avunmaya devam etti. Kavramlar insanın temel ilkelerini ve yaşayış biçimini şekillendirirken, kendisine ve birlikte yaşadığı insanların üzerine bir sosyo-politik baskı koydu. Bu baskılarla birlikte insan; koskoca evrenle bağlantısını önce toplumla, sonra soy kavramıyla, sonrasında da çekirdek aile ile değiştirerek küçücük bir yapı haline geldi. Dolayısı ile sorunlar bu çekirdek aile içinde daha baskın yaşanmaya ve tüm kurallar, kavramlar, politik yapı ve adalet sistemi bu çekirdek aile içinde var olmaya başladı. Bu yolla aile içindeki bireylerin birbirleri ile ilişkileri şekillenmeye başladıkça, toplumun gelir düzeyi, ahlak anlayışı, politik yapısı ve adalet sistemi değişmekle birlikte yeni bir yapılanmaya girdi. Bazen gelişme gösterip bazen de geriledi. Dolayısı ile çekirdek aile içindeki farklılıklar toplumlar arasında da boy gösterdi. Yaşanması güç hale gelen dünya 20. Yüzyıla girdiğinde artık sosyo-politik yapı şekillenmiş, her toplumun statüsü ortaya çıkmış ve ahlak kurallarından adalet sistemine kadar her yapı dünya üzerindeki yerini kolayca almıştı. Gelelim bu çekirdek aile dediğimiz oluşumun içindeki bireylere. Tüm bu anlattığım oluşumların içinde insan türü ne kadar da küçük ve hatta önemsiz görünse de, aslında tıpkı dünyanın merkezindeki, o kocaman yapıyı oluşturan küçücük çekirdek gibi, tüm evrene şekil veren hatta yön değiştirmesine neden olan varlıktır. Bu anlatımla küçük bir tür olan insan ırkını iyi ya da kötü olarak ancak bireysel düşüncemizle yargılayabileceğimiz aşıkâr. Ve fakat bütün bu yapının içinde insanın kendisi dâhil olmak üzere çevresindekileri de etkilediği ve diğer yaşamlara şekil verdiği de gözle görülür biçimde karşımızda. Yani bunca şeyin nedeni

olan insan türünü ahlaki yönden ve adalet sistemi açısından eleştirmeye kalktığımızda, insanın tüm bu geçmişini de sorgulamak ya da tüm bu geçmişle birlikte onu değerlendirmek zorunda değil miyiz? Toplumun birey üzerindeki baskısını, dünyanın çekirdek aileye varana kadar her yapısının sosyo-politik yönden bireye baskısını, tüm bunların getirisini ve götördüklerini, insanın yaşam alanı içerisinde birbirine karşı olan tutumunu eleştirmek istediğimizde, en küçük yapı olan çekirdek aileye bakarak değil de tüm bu yapılanma çerçevesindeki katmanlara bakarsak incelediğimiz sorunun kökenini de bulmuş olmaz mıyız? Dünya üzerinde bazı sistemleri değiştirmeye çalışıyoruz. Önce insandan başlamalıyız diyoruz. Peki, ama neden insandan başlarken insanı oluşturan tüm bu yapıyı da ele almıyoruz. Esas sorununuz da bu değil mi? Bir sorunu ele aldığımızda ona bodoslama dalarak, eleştirerek ve hemen yapılması gereken muameleyi söyleyerek başlıyoruz konuya. Asıl mesele sorunun çözümü olmaktan çıkıp sorunun

eleştirisi olmaya başlıyor. Dolayısı ile hiçbir sonuç alınamıyor. Elbette soruna dikkat çekmek ve onu çözüme ulaştırmak için birçok eleştiri yapılmalı ve bunun üzerine tartışma konuları dahi açılmalı. Ve fakat insanla ilgili bir konuda neden insana danışmak yerine farklı kollardan ve konulardan müdahil olmak isteriz ki? Bir doktor muayene esnasında hastanın sırtını dinlerken ona belli bir hastalığı olup olmadığını sorar. Bunun nedeni sizce nedir? O anda yaşadığı problemin geçmişte geçirdiği bir hastalık olup olmayışı, ya da halen devam eden bir rahatsızlığının şimdiki rahatsızlığını tetikleyip tetiklemediğini sorgulamaktır... Peki biz neden sosyal hayatımızda bunu yapamıyoruz. Toplumun dayattığı kurallar çerçevesinde önce toplumu sonra da aile bireylerini eleştiriyoruz da, neden ailelerin kendi içindeki sosyolojik yapıyı incelemiyoruz. Ya da geçmişlerini? İşte temelde ele almamız gereken sorun bu... Aileden ya da bireyden çok, bunların eleştirisinden çok, önce temeldeki sorunu ele almamız ve çözüme ulaştırmamız gerek diye düşünüyorum... Bence önce herkes kendine bakmalı ve esas sorunun toplum tarafından nasıl çözülebileceğine ve yanlış anladığımız kavramların nasıl yeniden şekillendirilebileceğine odaklanmalı. Karşımızdaki kişiden ya da olan olaydan çok, önce kendimize bir eleştiri getirip, bu olaya ya da kişiye ne açıdan bakmalı ve hangi yönden yaklaşmalıyım diye düşünmeliyiz. Belki bunu biz başlatırsak, bir elli yıl sonra yetişen nesillere daha sağlıklı bireylerin olduğu bir dünya bırakabilir, daha yaşanabilir ve uzun sürede yaşanabilecek bir evren oluşturabiliriz... Bu dünyayı bu hale getiren bizler, bireyden, toplumdan, evrenden ve kendimizden başlayarak yeniden yapılanmayı neden oluşturamayalım? Bize gereken tek şey yüreğimizde hep var olması gereken 'umut'... Hepsi bu... Bir yerde, özellikle de yürekte umut varsa, cennet uzakta değil aksine fazlasıyla yakında bir yerlerde bizleri bekleyerek durmakta... Eminim...

SİNEMA

The Salt of the Earth (Toprağın Tuzu)

Yönetmen: Wim Wenders, Juliano Ribeiro Salgado

Vizyon Tarihi: 1 Mayıs

Brezilyalı ünlü fotoğrafçı Sebastião Salgado hakkındaki belgesel, Salgado'nun oğlu Juliano Riberio ve ünlü yönetmen/fotoğrafçı Wim Wenders'in imzasını taşıyor. Bu sene belgesel kategorisinde Oscar adayı da olan film, Salgado'nun neredeyse yarım asırdır çektiği fotoğrafların hikayelerini ve onların ardındaki toplumsal sorunların yanı sıra bir baba-oğul ilişkisini ve Salgado'nun dünyayı keşfedişini anlatıyor.

The Duke of Burgundy (Burgonya Dükü)

Yönetmen: Peter Strickland

Vizyon Tarihi: 8 Mayıs

Ayın erotik-draması ve en stilize filmi! Evelyn, sevgilisi Cynthia'dan ona kötü davranmasını, emirler vermesini, aşağılamasını, kötü şeyler söylemesini ve yanlış bir şey yaptığında ise onu cezalandırmasını ister. Cynthia ise ilişkilerinin var olan dengesinden ve Evelyn'nin "itaatkar" rolünden memnun değildir ve daha geleneksel bir ilişki özlemi çekmektedir. Cynthia'nın bu isteği ve Evelyn'nin giderek şiddeti artan cezalandırılma arzusu ilişkilerini kırılma noktasına götürür.

Far from the Madding Crowd (Çılgın Kalabalıktan Uzak)

Yönetmen: Thomas Vinterberg

Vizyon Tarihi: 15 Mayıs

Thomas Hardy'nin romanından esinlenen film, özgür ve cesur bir genç kadın olan Bathseba'nın hikayesini perdeye taşıyor. Bathseba çiftçi Gabriel, çavuş Frank ve zengin bekar William tarafından arzulanmaktadır. Yaşadığı dönemde, diğer çoğu kadının aksine, ekonomik özgürlüğünü elinde bulunduran Bathsheba'nın özgürlüğünü sürdürmeye çalışarak yaptığı seçimleri ve aşkı keşfedişini anlatırken dönemin de mükemmel bir incelemesini ortaya koyan filmin yönetmen koltuğunda Danimarkalı Thomas Vinterberg oturuyor.

Lost River (Kayıp Nehir)

Yönetmen: Ryan Gosling

Vizyon Tarihi: 22 Mayıs

Ryan Gosling'in ilk yönetmenlik denemesi! David Lynch ve Gosling'in daha önce Drive ve Only God Forgives'de beraber çalıştığı Danimarkalı yönetmen Nicolas Winding Refn etkilerinin bolca hissedildiği Lost River, ABD'deki emlak krizinin etkilerini gerçeküstülikle anlatan bir film. Evini kaybetmek üzere olan anne Billy, bir gece kulübünde çalışmaya başlar, evin geçimine yardımcı olmaya çalışan oğlu ise zamanla kasabadaki tehlikeli bir adamın hedefi haline gelir. Hollywood eleştirmenleri tarafından pek sevilmeyen (ki bu da izlenmeye değer bir film olduğunu kanıtlıyor) filmin başrolünde Mad Men'den tanıdığımız Christina Henricks, Eva Mendes ve Saoirse Ronan bulunuyor.

PERİ KIZI HİKAYELERİ

Siverek'te yine sıradan bir günde Ebe Aişe çayirlarda gezip doğumlarda kullandığı otları topladı. Gün batımına doğru eve gelirken o gün neler olabileceğini aklının ucundan bile geçirmemişti.

Şifalı otlarını kaynatıp ilaç yaptı. Ağrı kesiciler, süt çoğaltıcılar, loğusalardan bebelere herkes için türlü türlü ilaçlarını özenle çantasına yerleştirdi. Kapaşı çaldığında işini henüz bitirmişti.

“Geliyorum, geliyorum.”

Kapıyı açtığında bir adım geri sıçradı. Kendini toparlayınca lacivert çarşafı sarılmış gözleri ve tırnaklarını ucu bile gözükmeyen esrarengiz yabancılara baktı.

“Nasıl yardımcı olabilirim?” diye sordu temkinle. İnsanın tüylerini diken diken eden bir ses cevap verdi.

“Bebek geliyor, bebeği doğur, sana para vericez.”

“Tamam, nerede oturuyorsunuz?” Alacağı cevaptan hiç memnun olmayacağını bile bile sormuştu bunu.

“Bizi takip et, parayı alacaksın.”

“İyi de nereye gideceğiz?”

“Hamamın oraya.” Cevapları kısaydı daha fazlasını öğrenemediğine göre en iyisi peşlerinden gitmekti.

Ebe Aişe onların hallerine bakıp paradan çok da emin olamadan “peki” dedi. Sonuçta fenalık yapacak olsalar onca yol gelip de bir ebeyi seçmezlerdi. Ortada doğması gereken bir bebek olmasa neden kapısını çalsınlardı ki? Yeni toparladığı çantasını aldı, çarşafını sarındı ve onların peşine düştü.

Taş yollardan yürüyüp gecenin karanlığında hamamların olduğu yöne ilerlediler. Kendisi tökezlerken diğerleri hızla yürüyebiliyordu karanlıkta. Sanki gündüzdü de onlar da yolu açık şekilde görebiliyordu. Uzaklara gittiler, Abdal Hamam, Cincıklı Hamam'ı geçip has (marul) ekilen Bahçalar'ın yanından yürüdüler. Mazattan aşağı indiler ve nihayet Dağın eteğindeki Eski Hamam'a vardılar. Eski Hamam en uzaktaki

ve büyük hamamı. En büyük ve en eski olan yapıydı. İçeri girdiler ve kimsenin bilmediği kapılardan geçtiler. Merdivenlerden aşağı indiler de indiler. Nihayet gidecekleri vardıklarında Ebe işte o zaman ayakları fark etti, ayaklarını. Topuğu önde parmakları arkada! Kandırıldığını o zaman anladı.

Soğuk terler dökmeye başlayan Ebe Aişe ne salavatlar ne euzu-besmeleler getirdiyse de fayda etmedi. Cinler yerli yerinde duruyordu. Kendisi de onların ininin ortasında!

Tam daha beteri olamaz derken o tüylerini diken diken eden sesi yine duydu.

“Eğer kız olursa ölürsün, eğer erkek olursa ömrünce yiyip bitiremeyeceğin kadar çok paran olur. Mücevherler, altınlar, daha ne ödülleri.”

Onlara çocuğun cinsinin kız ya da erkek olmasının Allah'tan olduğunu kendisini sihirbaz değil ebe olduğunu anlatmak istediği tüm cümleleri yuttu. Allah'a sığınıp acı içindeki dişini doğuma hazırlamaya başladı.

Çantasını açıp acıyı azaltacak bir şey ararken – Allah dualarını duymuş olacak ki – balmumunu buldu.

Doğum başladı, onların bebeklerinin doğumunu da insanlarınki gibi olması şaşırtıcıydı. Önce kafasının ucu geldi, sonra kulakları ve sonra da gözü ağzı yüzü. Vücudunun geri kalanı çıktıkça ebe terledi. Ağırdan aldı. Maazallah çocuğun ölmesi felaket olurdu.

Nihayet çocuk tamamen annesinden çıktı.

Ebe hünerli elleriyle çocuğu yıkayıp kundakladı ve titreyen sesiyle “erkek, bir erkek oldu” dedi.

Cinler pek sevindiler. “Madem öyle sözümüzü tutalım” dediler.

Ebe Aişe'nin tek istediği oradan canlı çıkmaktı. Para bir yana önemli olan canını bu yaratıklardan kurtarmaktı derdi. Ne kadar erken o kadar iyi.

Sağında biri solunda biri önlüğünün büyük ceplerine bir sürü soğan ve sarımsak kabukları doldurdular. Kadın ne yaptıklarını anlamadı bile. Cinler ısrarla “al bunları, atma ömrün boyunca

yersin, yine de bitiremezsin bunca serveti” dediler.

Kadın akşamın o karanlığında bu hem kaçık hem insanoğlu olmayan yaratıklarla uğraşacağına çantasını kaptığı gibi koşa koşa oradan ayrıldı. Eski Hamam’dan çıkıp Bahçacığı geçti, Cıncıklı Hamam ve Aynalı Hamam’ı da hızla geçip kasabanın içine gitti. Cebindeki soğan sarımsak kabuklarını silkeledi ilerlerken. Bir güzel de “bu ne böyle, nerden aldım başıma bu belayı” diye söylendi.

Eve gelip kapısında durdu. İçinden bir ses – fena halde bağırان ve onu uyarmaya çalışan bir ses – eve değil başka bir yere gitmesini söyledi. Biraz tereddüt ettikten sonra gece gece gidip komşusunun kapısını çaldı.

Olan biten ne varsa komşusuna tek tek anlattı. Kadın hayretler içinde dinledi. Komşuluk hakkıdır diye ebeyi severek evine kabul etti.

Çok geçmeden kendi evinin kapısının vurulduğunu duydular.

“Kandırdın bizil”

“Kandırdın bizil”

“Çık dışarıyal”

“Öldürcez seni!”

Cinler kapısını yumrukluyordu. Gerçeğı anlamaları kısa sürmüştü. Ebe Aişe eline aldığı bir parça balmumundan cin bebeğine organ yapmış kız çocuğı erkek diye o loşlukta yutturmuştu. Korkusu hayatını kurtarmıştı.

Uğraşan cinler baktılar kadın evde yok kaçtığını anladılar ve gittiler.

Komşu kadın ve Ebe Aişe donakaldıkları pencere ağzından dermansız ayaklarla yerdeki döşegin üzerine çöktüler.

Ebe o zaman fark etti eteğinin önüne takılan soğan parçasını. Eline aldı atmak için ama o an soğan mücevherden bir taşa dönmüştü! İki kadın birbirlerine bakakalmışlardı. Ebe taşı komşusuna verdi.

“Beni sakladın, evini açtın bu senin hakkın” dedi. Meğerse cinlerin paraları soğan ve sarımsak

kabuklarıymış. İnsanın eli ona değdiği zaman da altına mücevhere kıymetli her bışeye dönüşürmüş de Ebe Aişe kıymetini bilememiş.

Gece gece can korkusunu bırakıp sokaklara dökölüp kalan kabukları aradı ama çok azını bulabildi. Her biri türlü türlü mücevhere dönüşmüştü. Kaybettiklerini söylediğı yalanın diyeti saydı.

Cinler tekrar gelmemiş ama Ebe Aişe hayatının sonuna kadar söylediğı yalanın korkusuyla yaşamış.

Bu 100 yıl önceki gerçek bir hikaye. Eski Hamam hala yerinde duruyor fakat Siverek’teki pek çok eski yapı gibi hem kullanıma kapalı hem de içindeki türlü Gayb Yaratığı bizden kendini koruyor. Nenem Hanım Solmaz bunun canlı şahidi olan insanlarından biriydi. Onun hürmetine bu yazıyı okuyan herkese teşekkür ediyorum.

Hikayenin orijinalini;

<https://www.youtube.com/watch?v=1o6c6dXn2ZA> adresinde bulabilirsiniz.

RÖNESANS'IN BAŞKENTİ: FLORANSA

Floransa'yı yakın bir arkadaşımın tavsiyesi üzerine Roma gezimden sonra seyahat listeme özellikle eklemiştim ve açıkçası Roma'dan daha çekici bulduğumu söylemem gerekiyor. Sokaklarında dolaşırken hem modern yaşamı hem de heykel ve mimarisiyle sanki 16.Yüzyılda dolaşıyor hissine kapılmanız mümkün. Rönesans'ın doğduğu yer olmasının yanı sıra hepimizin yakından tanıdığı bir çizgi film ve çocuk edebiyatı kahramanının da doğum yeridir. Bu kahramanın ismini hadi beraber yazının içinde bulalım...

Akşam 7'de Floransa'ya varmış ve vakit kaybetmeden şehri dolaşmaya başlamıştım ilk durağım Duomo Meydanı idi. Bu meydanın asıl ünü Santa Maria del Fiore adlı katedral ve yanındaki yapılardan gelmekte, devasa görkemli yapıyı gece loş sokaklardan geçtikten sonra birden karşımda görünce tüylerim diken diken olmuştu. Gotik yapısının yanı sıra beyaz, yeşil ve pembe tonlardaki mermerlerle kaplı yapı özellikle geceleyin ışıklandırmasıyla beni kendine hayran bırakmıştı. Kubbesinin mermerlerini incelerken bir saatimin nasıl akıp gittiğini anlamamıştım. Katedralin hemen sağ tarafında bulunan çan kulesi ve önündeki vaftizhane de en az katedralin kendisi kadar etkileyiciydi. Yaklaşık bir asır boyunca şehir de doğan Katoliklerin bu vaftizhanede vaftiz edilmiş olması ise önemli bir ayrıntı.

Duomo meydanını bitirdikten sonra bir solukta kendimi Signoria Meydanı'nda buldum. Michelangelo'nun ünlü heykeli David'in bir kopyasının yanı sıra, Bandinelli'nin Herkül-Casus ve diğer sayısız muazzam heykeli görünce kendimi açık havada tarihin içerisinde seyahat ediyor gibi hissettiğimi söyleyebilirim. Signoria Meydanı kentin merkezi konumunda olmasının yanı sıra eski çağlardan itibaren politik, askeri ve dini bir çok kutlamanın da yapıldığı bir yer olup, diğer simge mekânlara birkaç metre uzaklıkta. Signoria meydanı ayrıca Vecchio Sarayı

olarak da bilinen Floransa belediye binasına ev sahipliği yapmaktadır. Belediye binasının sağ tarafında bulunan Loggia de Lanzi ise Rönesans Klasizminden etkilenilerek yapılan heykellerle meydana ayrı bir hava katmakta. Loggia de Lanzi yi sağ tarafımda bıraktıktan sonra Galleri delgi Uffizi ye yöneldim, zaten insan kalabalığı da beni bu yöne yönlendirmişti. Sanata, heykele ve müze gezmeye pek fazla ilgisi olmayan kişileri bile kendine hayran bırakabilecek güzellikte bulunan bir galeri olan Uffizi, içinde sohbet ettiğim bir kişinin söylediğine göre İtalya'nın en iyi sanat müzesi seçilmiş. Gerçek anlamda bu unvana yarasır harika bir yer olduğunu söyleyebilirim.

Galerinin dışında kalan dar uzun meydanda sağlı sollu Machiavelli'den Galileo ve Dante'ye varıncaya kadar ünlü isimlerin heykellerini görünce Floransa'nın ne kadar heykele ve sanata düşkün bir kent olduğunu anlamıştım. Bu meydandan çıktığımda ise beni, Arno Nehri üzerine yapılmış dıştan bakıldığında küçük rengarenk panjurları olan, ufak ufak evlerin sıralandığı hissine kapıldığım, gece aydınlatmasıyla göz alıcı bir yapıya dönüşmüş olan Ponte Vecchio karşılamaktaydı. Türkçeye Eski Köprü olarak çevrilebilecek olan isminin yanı sıra tarihi de ilginçtir. Eski çağlarda çeşitli iş kollarına ev sahipliği yapmasına rağmen Medici'nin kararı ile sadece altın, mücevher gibi değerli eşyaların satıldığı kuyumcu tarzı dükkanların işletilmesinin öngörüldüğü dükkanlar köprüyü kaplamıştır. Köprü üzerinde bulunan kuyumcu ve heykeltıraş Benvenuto Cellini büstü ise iş ve sanatın nasıl aynı bünyede barınabileceğini bana açıkça göstermiştir. II.Dünya savaşında, Almanlar tarafından kontrol edilen geçiş bölgesi konumunda kullanılan köprü , sohbet ettiğim tur rehberinin anlattığına göre o dönemlerde Alman subayları ile alımlı İtalyan hanımefendileri arasında yaşanan romantik anlara da şahitlik etmiştir. Gece ayrı, gündüz ayrı nefes kesici bir güzelliğe sahip olan köprünün, özellikle ilkbahar

akşamlarında ellerinde şarap kadehleri bulunan çiftlerin odak noktası konumunda olduğunu söylemeden geçemeyeceğim.

Ponte Vecchio'dan geçtikten sonra yoldan hiç ayrılmadan düz ilerlediğim de ise karşıma Pitti Sarayı çıkmıştı. Geçmiş dönemlerde Medici ailesi tarafından da kullanılan bu yapı bugünlerde Palatine Galerisi, Royal Apartmanları, Porselen Müzesi, Kostüm Galerisi ve Gümüş Müzesi'ne ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca Pitti Sarayı, titizlikle inşa ve dizayn edilmiş büyük bir bahçeyi de bünyesinde barındırmaktadır. Öyle ki Boboli Bahçesi adıyla anılan bölüm Rönesans ve daha sonraki dönemlerde Avrupa'nın bahçe ve ziraat kültürüne de yön vermiştir.

Pitti Sarayının kuzeyinde kalan ve şehrin tepeden tam bir panoramik görüntüsünü sunan Michelangelo Meydanı'na çıkmak için upuzun merdivenleri aşmak biraz zahmet istese de, yukarıdaki manzara ve heykeller buna değer diye düşünüyorum. Zira Floransa'nın sokaklarında dolaşmak ne kadar zevkli ise şehrin özel ve muazzam yapılarına yukarıdan bakmakmanın da bir o kadar nefes kesici olduğunu söylemeliyim. Meydanda bir kahve molası verip şehrin doyulmaz manzarasına göz atarken, bir yandan da meydanı süsleyen Michelangelo yapıtlarının kopyaları arasında dolaşmak bile bu kente gelmeye değer hissi uyandırıyor içinizde.

Michelangelo Meydanı'ndan indikten sonra son durak olarak kendime Santa Croce Basilicası'nı seçmiştim. Burası bir dönem dünyaya yön vermiş Galileo, Dante, Michelangelo gibi isimlerin yanı sıra daha nice önemli kişilerin anıt mezarlarını barındıran bir kilise olarak ilginç olduğu kadar da büyüleyici bir yer.

Bu önemli yerlerin yanı sıra naçizane görülmesi gereken yerler önerilerime son olarak Accademia de Firenze'yi, Dante'nin Evi'ni ve Cumhuriyet

Meydanı'nı eklemek istiyorum. Özellikle Accademia bu yerler arasında önemli çünkü adı geçen önemli kişilerin orijinal eserlerinin, öğrencilerin eğitimlerine katkısı olması adına bağışlanmış bir yerdir. Burada Michelangelo'nun, Boticelli'nin, Giambologna'nın çok nadide eserlerinin orijinalleri yer almaktadır, zamanınız ve durumunuz müsait ise mutlaka uğrayın derim.

Son olarak yol boyunca hemen her önemli köşe başında oyuncakını, anahtarlığını, hediyelik eşyasını gördüğüm ve bahsetmeden geçemeyeceğim ve kente de çok ayrı bir özellik kazandıran etmeni açıklama zamanı geldiğini düşünüyorum. Yazının başında bahsettiğim ve hemen hepimizin çocukluğunda izlediği ve zaman zaman dersler çıkardığı bir kahraman olan Pinokyo'nun doğduğu yerdir Floransa. Carlo Lorenzini yani Pinokyo kahramanının yaratıcısı ve maceralarını anlatan romanın yazarı Floransa'da doğmuş, büyümüş ve Pinokyo'yu burada kaleme almıştır.

Açıkcısı Floransa'ya gelirken bu kadar muazzam bir yer bulacağımı tahmin etmiyordum fakat ayrılırken ayaklarımın hep geri gittiğini söylemem gerek, gece 2'de trenim olmasına rağmen ben sürekli gidip şehri dolaşmaktan kendimi alamıyordum.

Venedik trenine bindiğimde ise aklımda şu düşünceler vardı; Pinokyo çizgi film serisinin sonunda mavi peri tarafından mükafat olarak normal bir çocuğa dönüştürülmüş ve seri mutlu sonla bitmişti, gerçek roman serisinin sonunda ise Pinokyo yakılarak idam edilmişti. Sanırım hepimizin büyüdüğümüzde algıladığımız dünya ile o saf çocukluğumuzdaki dünya arasındaki koskocaman farkı da Pinokyo bizzat deneyimleyerek bizlere öğretmişti.

ELÇİ - II

"Arkadaşınız bir mecnun değildir," (81:22)

Ar-ka-da-şı-nız ...

Efendi, torpilci, yeni bir ilah değil; arkadaş. 'Muhammed' ismi Kuran'da yalnızca 4 kere geçmesine rağmen, ona yönelik pek çok ayet vardır. Neticede vahiy ona geliyor ve sorumluluğun en büyüğü ona ait. Mesajı aktardığında karşılaştığı tepkilerin, üzücü, kırıcı, aşağılayıcı sözlerin onu pes ettirmemesi için Allah, gereken desteği veriyor. *"Mesajı işittikleri zaman, inkârcılar neredeyse seni gözleriyle yiyeceklerdi. 'O, mecnundur!' diyorlardı." (68:51)*

"Nün! Yemin olsun kaleme ve satır satır yazdıklarına. Rabbinin nimeti sayesinde, sen bir mecnun değilsin. Senin için kesintisiz bir ödül vardır. Kuşkusuz sen büyük bir ahlâk üzerindesin." (68:1-4)

Diğer türlü, işler dayanılması güç bir hâl alırdı. Empati kurun; her gün bir yığın hakaret işitiyorsunuz. Yürüyorsunuz, arkanızdan bakılıp ileri-geri konuşuluyor, alay ediliyor. Çarşıya çıkıyorsunuz, size bir şey satılmıyor. Delirdiğinizi düşünüyor herkes. Dostlarınız, gözünüzün içine bir girip bakıyor. Bazı akrabalarınız uzaklaştıkça uzaklaşıyor sizden, sesinizi bile duymak istemiyorlar. Olay, zaman zaman öyle bir hâle bürünüyor ki, siz bile kuşku duyuyorsunuz kendinizden. Ancak sahibiniz, karşılaştığınız/ karşılaşıcağınız tüm sıkıntıları biliyor ve sizi yalnız bırakmıyor:

"Paralarınızla, canlarınızla sınanacaksınız. Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden ve ortak koşanlardan çok hakaretler işiteceksiniz. Direnir ve erdemli bir hayat sürerseniz büyük iş yapmış olursunuz." (3:186)

"Şayet sen, sana indirdiğimizden kuşkulanmakta isen, senden önce kitabı okuyanlara sor. Yemin olsun, hak sana Rabbinden gelmiştir. O halde, sakın kuşkulanandan olma!" (10:94)

"Zorluğun yanında bir kolaylık mutlaka var! Zorluğun yanında bir kolaylık muhakkak var! O halde, bir işi bitirince yeni bir işe koyulup yorul ve yalnız Rabbine yönelip doğrul." (94:5-8)

İndirilen bu öğütlerin ve kendinin değerini daha iyi kavraması için, Allah'a hakkıyla güvenmesi için

geçmişini hatırlatılıyordu bazen Muhammed'e:

"O, seni yetim bulup barındırmadı mı? Seni şaşırması bulup yola iletmedi mi? Seni fakir bulup zengin etmedi mi?" (93:6-8)

"İşte böylece sana da emrimizden bir ruh vahyettik. Sen, kitap nedir, iman nedir bilmezdin. Fakat biz onu, kullarımızdan dilediğimizi kendisiyle kılavuzladığımız bir nur yaptık. Hiç kuşkusuz, sen, dosdoğru bir yola kılavuzluk etmekteisin." (42:52)

Yeri geldiğinde ise eleştiriliyordu Muhammed. Hatalı bir tavrı varsa hemen düzeltmeli, dersini alıp yola devam etmeliydi.

"Onlar neredeyse, sana vahyettiğimizden başkasını bize karşı uydurman için seni fitneye düşüreceklerdi; o zaman da seni dost edineceklerdi. Eğer seni sağlamlaştırmamış olsaydık, neredeyse sen de bir parça onlara meyledecektin. Bu durumda, sana hayatın ve ölümün azabını katlayarak tattırırdık. Sonra bize karşı bir yardımcı da bulamazdın." (17:73-75)

"Surat astı ve döndü, yanına kör adam geldi diye. Ne bilirsin, belki de o arınacak yahut öğüt alacak ve ona mesajın yararı dokunacaktı. Kendisini zengin görüp önemsemeyene gelince; sen ona yöneliyorsun. Onun arınmamasından sana ne? Oysa sana büyük bir bevesle gelen, saygı gösterdiği halde ilgilenmedin onunla. Hayır! Şüphesiz bunlar bir öğüttür. Artık dileyen onu düşünür." (80:1-12)

Bizim gibi bir insandı o da. Hatalar yapabiliyordu ve uyarılıyordu. 'Ama o Muhammed, o farklı, o bizim gibi bir insan olamaz! O yaratılmışların en üstünü!' diye düşünen pek çok kardeşimiz bana kızacaklardır. Oysa yaptığım şey, birçok din adamının üzerinde yeterince durmadığı, neredeyse görmezden geldiği ayetleri hatırlatmaktan başka bir şey değil. Hiç şahit olmadım mesela, son peygamberin anıldığı meclislerde bir kez olsun hatalarının anlatıldığına. Ancak Kuran bunları anlatıyor. Çünkü bildirmek istediği mühim bir 'nokta' var.

"Dediler ki: 'Bizim için yerden bir pınar fışkırtmadığın sürece sana asla inanmayacağız! Yahut senin, hurmalardan, üzümlerden oluşan bir bahçen olmalı. Onların aralarından şarıl şarıl ırmaklar akıtmalısin."

Yahut iddia ettiğin gibi göğü, parçalar halinde üzerimize düşürmelisin veya Allah'ı ve melekleri karşımıza dikmelisin. Yahut altından bir evin olmalı yahut göğe yükselmelisin. Ancak senin göğe çıktığına, okuyacağımız bir kitabı bize indireceğin zamana kadar, asla inanmayız!..."

Beklenti büyüktü. Uçmalı, kaçmalı, süper güçlerini göstermeliydi Muhammed. Öyle bir şey olmadı, kısa ve öz bir cevap geldi:

"...De ki: Rabbimin şanı yücedir. Ben, insan bir elçiden başka neyim ki?" (17:90-93)

İnsan olmamalı, başka bir şey olmalı Muhammed, başka bir şey göstermeli. Elçi dediğin öyle olur ama değil mi?

"İnsanlara kılavuz geldiğinde, onların inanmasına Allah elçi olarak bir insan mı gönderdi?" demelerinden başka bir şey engel olmadı. De ki: Yeryüzünün sakinleri olarak orada melekler dolaşıyorsa, o zaman onlara elçi olarak gökten bir melek indirirdik." (17:94)

Gerçek, tekrarlanıyordu:

"Muhammed sadece bir elçidir ve ondan önce de nice elçiler gelip geçmiştir. Ölür yahut öldürülürse geriye mi döneceksiniz? Dönenler Allah'a hiç bir zarar veremez. Allah şükredenleri ödüllendirecektir." (3:144)

Muhammed'in yaptığı, yapacağı belliydi; önceki elçilerin de aralıksız dile getirdiği o şaşmaz gerçeği, son defa indirilen mesajla, bir elçiye yakışır biçimde bildirmek:

"De ki: Ben sadece sizin gibi bir insanım. İlahınızın bir tek ilah olduğu bana vahyediliyor. O halde şaşıp sendelemen O'na yönelin ve O'ndan af dileyin. Vay haline ortak koşanların!" (41:6)

"De ki: Ben size, Allah'ın hazineleri benim yanımdadır, demiyorum. Ben gaybı da bilmem. Size, ben bir meleğim de demiyorum. Ben, sadece bana vahyolunana uyarım.' Sor onlara: Kör ile gören bir olur mu? Hiç düşünmez misiniz?" (6:50)

Torpil yoktu, adam kayırma yoktu... İnanılmaz bir ikna gücü de yoktu Muhammed'in yahut batmış birini tutup çukurundan çıkartması kolay değildi, her affedilmesini istediği de affedilmeyecekti. O seçmiyordu ki inananları ya da inanacakları. Hak edenler seçiliyordu çünkü

Allah'ın adaleti bunu gerektiriyordu:

"Şu bir gerçek ki, sen istediğin kişiyi doğru yola iletemezsin. Ama Allah, dilediğine kılavuzluk eder. Hidayete erecekleri O daha iyi bilir." (28:56)

"İster af dile onlar için, ister dileme. Yetmiş kez af dilesen de Allah onları affetmeyecektir. Çünkü onlar Allah'ı da resulünü de inkâr ettiler. Allah, yoldan çıkmış böyle bir topluluğa kılavuzluk etmez." (9:80)

Aslında mesele bütünüyle buydu. "Tanrı elçisi" kavramı çok kabarmıştı insanların zihninde.

"Ve dediler, Nasıl olur da bu elçi yemek yiyor ve çarşılarda dolaşıyor? Kendisiyle birlikte uyarıcı olarak bir melek inseydi ya!" (25:7)

Aralarında dolaşan bir elçinin olması, buna rağmen her şeyin 'sıradan' gözükmesi garip geliyordu insanlara. Uzun bir zaman sonra düşünceleri değişebiliyordu ancak geç kalınmış bir değişiklik pek işe yaramıyordu. Yusuf yaşarken elçiliğine inanmayanlar, öldükten sonra onun 'son elçi' olduğunu haykırıyorlardı, şaka değil:

"Yemin olsun, daha önce Yûsuf da size açık seçik mesajlar getirmişti ve siz onun getirdikleri hakkında hep kuşku duymuştunuz. Daha sonra o ölünce de şöyle demiştiniz: 'Allah ondan sonra bir daha asla elçi göndermez.' Allah, sınır tanımaz kuşkucuları işte böyle saptırır." (40:34)

Kısacası sorumlulukları farklıydı sadece onların, elçilikle görevlendirilmişlerdi. Mesajı açıkça bildirmeleri ve öncü olmaları gerekiyordu toplumlarına. Ancak finalde herkes gibi hesaba çekileceklerdi:

"Yemin olsun, kendilerine elçi gönderilenleri hesaba çekeceğiz; gönderilen elçileri de mutlaka hesaba çekeceğiz." (7:6)

Kendinizi bir an için elçilerle yan yana hayal edin. Onlar yüzlerini ufka doğrulttuklarında; kaşlarına, gözlerine, saçlarına, sakallarına ya da ne giydiklerine takılmadan baktıkları yere çevirin yüzünüzü ve onların gördüğünü ya da göstermek istediğini görmeye çalışın. Anlatmaya çabaladıkları şeyi anlamak isteyin. Arkadaşlarınız, sizin iyiliğinizi istiyor. Karşılık verin.

Ey işçi...

*Bugün hür yaşamak hakkı seninken
Patronlar o hakkı senin almışlar elinden.
Sa'yınla edersin de "tufeyli" leri zengin
Kalbinde niçin yok ona karşı yine bir kin?
Rahat yaşıyor, işçi onun emrine münkâd;
Lakin seni fakir etmede günden güne berbâd.
Zenginlere pay verme, yazıktır emeğinden.
Azım et de esaret bağı kopsun bileğinden.
Sen boynunu kaldır ki onun boynu bükülsün.
Bir parça da evlatlarının çehresi gülsün.*

Ey işçi...

*Mayıs birde bu birleşme gününde
Bişüphe bugün kalmadı bir mani önünde
Baştanbaşa işte koca dünya hareketsiz
Yıllarca bu birliğe devam eyleyiniz siz
Patron da fakir işçilerin kadrini bilsin
Ta'zim ile, hürmetle sana başlar eğilsin.
Dün sen çalışırken bu cihan böyle değildi.
Bak fabrikalar uykuya dalmış gibi şimdi.
Herkes yaya kaldı, ne tren var, ne tramvay
Sen bunları hep kendin için şan-ı şeref say...
Bir gün bırakınca işi halk şaşkına döndü.
Ses kalmadı, her velvele bir mum gibi söndü.
Sayende saadetlere mazhar beşeriyet
Sen olmasan etmezdi teali medeniyet.
Boynundan esaret bağını parçala, kes, at!
Kuvvetedir hak, hakkını haksızlara anlat.*

Sa'y: Emek / **Tufeyli:** Parazit, ur, yumru / **Münkâd:** Boyun eğen / **Fakir:** Fakir / **Bişüphe:** Şüphesiz /
Ta'zim: Yüceltme, ikram / **Teali:** Yüceltme / **Beşeriyet:** İnsanlık / **Velvele:** Kargaşa

Yaşar Nezihe Bükülmez

29 Ocak 1882'de İstanbul'da dünyaya geldi. Hayatı tam bir eza ve cefa içerisinde geçecek olan şairin kardeşleri sefalet sebebiyle henüz bebekken öldü. Yaşar Nezihe daha ömrünün baharındayken annesini kaybetti, böylece sefaletle bir de annesizlik eklenmiş oluyordu. Babasıyla hayatını devam ettiren sanatçı babasının zoruyla kendisinden 27 yaş büyük olan biriyle evlendirildi. Hayatının bu dönemi inkisarla geçen şair, asıl büyük kırılmayı ikinci evliliğinde yaşayacaktı. İkinci kocasından üç çocuk doğuran Yaşar Nezihe, sadakatsiz kocanın ihanetiyle tanıştı ve üç çocukla terk edilmiş bir kadın olarak hayata devam etmeye çalıştı. Ancak çabaları yetersiz kaldı. Artan yoksulluk, aç ve hasta geçen günler... Bu fakirlik Yaşar Nezihe'nin annesiyle aynı kaderi paylaşmasına neden olmuş, üç oğlundan ikisi Sedat ve Suat açlıktan ölmüştü. Oğlu Vedat'la kalan şair defalarca hayatına son vermek istese de arzusunu oğlu sebebiyle bir türlü gerçekleştirilemedi. Acısı biraz dinsin ve refaha ersin diye gerçekleştirdiği üçüncü evliliği de sadece elli gün sürdü. Son kocası eve eski eşlerini getirecek ve Yaşar Nezihe bu eve onuncu eş olarak geldiğini anlayacaktı. Sürekli yoksulluk içerisinde yaşayan şairin hayatı bir faciadan öteye geçmiyordu. Fakirlik en büyük düşmandı ve o her seferinde para babalarına haykıracaktı. Amele Cemiyeti'ne üye olan ve ezilen işçileri kardeş bilen Yaşar Nezihe, ülkede ilk kez görülen bir işe imza atacak "1 Mayıs" başlıklı yukarıdaki şiiri yazacaktı. Defalarca gözaltına alınan bu yoksul şair, soyadı kanunu ile birlikte Yaşar Nezihe isminin yanına Bükülmez soyadını yerleştirir. Ama gene de "Bakıp da soyadıma sanma bükülmüyorum / Felek cefalarıyla, gençken büküldü belimi" mısralarıyla hayattan yediği darbeleri kalbinde hep sıcak tutmuştur. Şair 1971 yılının Kasım ayında 89 yaşında acılarıyla geçen yaşamına ve bu kahredici dünyaya veda eder...

mechuldergi@gmail.com

www.facebook.com/mechuldergi

www.twitter.com/mechulfanzin

www.instagram.com/mechuldergi